

มหาวิทยาลัยมหิดล
ปรัชญาของแผ่นดิน

ปาฐกถาเกียรติยศ

ศาสตราจารย์ นายแพทย์ชัชวาล โอสถานนท์ ครั้งที่ 9

“มหาวิทยาลัยอุดมคติ ในศตวรรษที่ 21”

โดย ดร.ศุภชัย พาณิชภักดิ์

มหาวิทยาลัยมหิดล
ปีศาจของแผ่นดิน

หนังสือ ปาฐกถาเกียรติยศศาสตราจารย์ นายแพทย์ชัชวาล โอสถานนท์ ครั้งที่ 9
“มหาวิทยาลัยอุตรดิตถ์ในศตวรรษที่ 21”

พิมพ์ครั้งที่ 1 สิงหาคม 2559

ISBN : 978-616-279-884-9

คณะผู้จัดทำหนังสือ

ที่ปรึกษา

ดร.ศุภชัย พานิชภักดิ์

กรรมการบริหารการทูตวัฒนธรรม กรุงเบอร์ลิน

ผู้เชี่ยวชาญระดับสูง สำนักเลขาธิการใหญ่องค์การสหประชาชาติ

อดีตรองนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์

ศาสตราจารย์คลินิก นายแพทย์อุดม คชินทร

อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหิดล

บรรณาธิการ

ศาสตราจารย์ ดร.ศันสนีย์ ไชยโรจน์ รองอธิการบดีฝ่ายวิจัยและวิเทศสัมพันธ์

นางรัตนา เพ็ชรอุไร

ผู้อำนวยการกองบริหารงานวิจัย

นางสาวมณีรัตน์ จอมพุก

กองบริหารงานวิจัย

นางสาวตรีระกา กิจเนตร

กองบริหารงานวิจัย

ปกและรูปเล่ม

กองบริหารงานวิจัย มหาวิทยาลัยมหิดล

จัดทำโดย

กองบริหารงานวิจัย มหาวิทยาลัยมหิดล

โทรศัพท์ 0-2849-6241-6 โทรสาร 0-2849-6247

เอกสารกองบริหารงานวิจัย หมายเลข 108

คำนำ

มหาวิทยาลัยมหิดล ได้รับเกียรติจาก **ดร.ศุภชัย พานิชภักดิ์** กรรมการบริหารการทูตวัฒนธรรม กรุงเบอร์ลิน ผู้เชี่ยวชาญระดับสูง สำนักเลขาธิการใหญ่องค์การสหประชาชาติ อดีตรองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ เป็นองค์ปาฐก มาแสดงปาฐกถาเกียรติยศศาสตราจารย์ นายแพทย์ชัชวาล โอสถานนท์ ครั้งที่ 9 เรื่อง **“มหาวิทยาลัยอุดมคติในศตวรรษที่ 21”** นับเป็นโอกาสที่ดีที่ท่านได้จุดประกายและให้คำแนะนำการ Reprofling และการบริหารมหาวิทยาลัยเพื่อที่มหาวิทยาลัยมหิดล จะก้าวสู่ Global University อย่างแท้จริง สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล ในขณะนี้ที่กำลังดำเนินการด้านการปฏิรูประบบการศึกษาและระบบวิจัยของประเทศ มานำเสนอในการแสดงปาฐกถาครั้งนี้

มหาวิทยาลัยมหิดล จึงได้จัดทำหนังสือเล่มนี้ขึ้น เพื่อเป็นที่ระลึกในงานแสดงปาฐกถาเกียรติยศ ศาสตราจารย์ นายแพทย์ชัชวาล โอสถานนท์ และหวังเป็นอย่างยิ่งที่ผู้อ่านจะได้นำความรู้และแนวคิดไปวางแผนนโยบาย และเตรียมความพร้อมรับมือกับปัญหาความท้าทายที่จะเกิดขึ้นในอนาคตให้กับองค์กร เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป

ศาสตราจารย์คลินิก นายแพทย์อุดม คชินทร

อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหิดล

สิงหาคม 2559

สารบัญ

คำกล่าวรายงาน.....	6
คำกล่าวเปิดงานแสดงปาฐกถาและประวัติองค์ปาฐก..... โดยศาสตราจารย์คลินิก นายแพทย์อุดม คชินทร..... อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหิดล.....	8
ประวัติองค์ปาฐก.....	11
มหาวิทยาลัยอัครมุขมคตในศตวรรษที่ 21.....	14

ภาคผนวก

ความเป็นมาในการจัดแสดงปาฐกถาเกียรติยศฯ..... เนื่องในวันพระราชทานนามมหาวิทยาลัยมหิดล ..... (พ.ศ. 2542 - 2559).....	52
ประวัติศาสตราจารย์ นายแพทย์ชัชวาล โอสถานนท์.....	59

คำกล่าวรายงาน

ศาสตราจารย์กนกชนีย์ ไชยโรจน์

รองอธิการบดีฝ่ายวิจัยและวิเทศสัมพันธ์
ประธานกรรมการฝ่ายจัดปาฐกถาเกียรติยศ

กราบเรียน ดร.ศุภชัย พานิชภักดิ์ นายกสภามหาวิทยาลัยมหิดล
ท่านอธิการบดี และท่านผู้มีเกียรติทุกท่าน

ด้วยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมพระราชทานนาม “มหิดล” ให้เป็นนามของมหาวิทยาลัย ตั้งแต่วันที่ 2 มีนาคม พุทธศักราช 2512 ปัจจุบันได้เวียนมาบรรจบเป็นปีที่ 47 ของวันพระราชทานนาม และ 128 ปี มหาวิทยาลัยมหิดล จึงจัดให้มีการแสดงปาฐกถาเกียรติยศ ศาสตราจารย์ นายแพทย์ชัชวาล โอสถานนท์ เป็นครั้งที่ 9 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการเฉลิมฉลองถึงความสำคัญของวันคล้ายวันพระราชทานนาม “มหาวิทยาลัยมหิดล” และเข้าร่วมรำลึกถึงศาสตราจารย์ นายแพทย์ชัชวาล โอสถานนท์ อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหิดล

อนึ่ง เนื่องจากมหาวิทยาลัยมหิดลมีความมุ่งมั่นที่จะก้าวสู่ World Class University และคณะรัฐมนตรีในขณะนี้กำลังดำเนินการด้านการปฏิรูประบบการศึกษาและระบบวิจัยของประเทศ ในฐานะที่ องค์ปาฐกมีประสบการณ์ในเวทีโลกและได้มีโอกาสสัมผัสกับระบบการศึกษา และวิจัยในศตวรรษที่ 21 ระดับสากล จึงเป็นโอกาสที่ดีที่ท่านจะจุดประกาย และให้คำแนะนำการ Reprofileing และการบริหารมหาวิทยาลัยเพื่อที่ มหาวิทยาลัยมหิดลจะก้าวสู่ Global University อย่างแท้จริง มหาวิทยาลัย มหิดลจึงเห็นสมควรเรียนเชิญ ดร.ศุภชัย พานิชภักดิ์ เป็นองค์ปาฐก

ในโอกาสนี้ ขอกราบเรียนเชิญท่านอธิการบดีมหาวิทยาลัยมหิดล กล่าวเปิดงานแสดงปาฐกถาและกล่าวแนะนำองค์ปาฐกต่อไป

คำกล่าวเปิดงานแสดงปาฐกถา และประวัติองค์ปาฐก

โดย ศาสตราจารย์คลินิก นายแพทย์อุดม คชินทร

อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหิดล

กราบเรียน ดร.ศุภชัย พานิชภักดิ์ นายกสภามหาวิทยาลัยมหิดล
และท่านผู้มีเกียรติทุกท่าน

ด้วยสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมพระราชทานนามาภิไธยในสมเด็จพระ
พระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก ให้เป็นนามใหม่แก่
มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ ตามพระราชบัญญัติ ซึ่งมีผลอย่างเป็นทางการเมื่อ
วันที่ 2 มีนาคม พุทธศักราช 2512 มหาวิทยาลัยมหิดลจึงถือกำเนิดขึ้น
นับจากวาระนั้นจนถึงปัจจุบัน

47 ปีที่ผ่านมา มหาวิทยาลัยมหิดลได้มีการพัฒนาในทุกรูปแบบ
เพื่อประโยชน์กับแผ่นดินนี้ ตามที่เราได้ตั้งจิตปณิธานกันถ้วนทั่วทุกคน
ในมหาวิทยาลัยมหิดลว่า “เราจะสืบสานพระราชบิดา สู้ปัญญาของแผ่นดิน”
ณ บัดนี้ ในวันนี้ถือเป็นโอกาสอันดีเป็นอย่างยิ่งที่มหาวิทยาลัยมหิดลได้จัด

ให้มีปาฐกถาเกียรติยศศาสตราจารย์ นายแพทย์ชัชวาล โอสถานนท์ เพื่อเป็นการระลึกถึงคุณงามความดีของท่านที่ได้เคยดำรงตำแหน่งเป็นอธิการบดีมหาวิทยาลัยมหิดลและเป็นโอกาสที่มหาวิทยาลัยมหิดลได้รับเกียรติจาก ดร.ศุภชัย พานิชภักดิ์ เป็นองค์ปาฐก แสดงปาฐกถาเรื่อง “มหาวิทยาลัยอุดมคติในศตวรรษที่ 21”

ดร.ศุภชัย พานิชภักดิ์ ท่านเคยดำรงตำแหน่งทางการบริหารระดับชาติ พ.ศ. 2529 - 2531 ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการคลัง ระหว่างปี พ.ศ. 2540 - 2543 ดำรงตำแหน่งรองนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ และในระดับนานาชาติ

ระหว่างปี ค.ศ.2002 - 2005 ท่านเป็นคนไทยคนแรกในกลุ่มประเทศกำลังพัฒนาที่ได้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการใหญ่องค์การการค้าโลก (WTO)

ปี ค.ศ.2005-2013 ดำรงตำแหน่งเลขาธิการการประชุมสหประชาชาติว่าด้วยการค้าและการพัฒนา หรือ อังค์ถัด (UNCTAD)

ปัจจุบัน ดร.ศุภชัย พานิชภักดิ์ ดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารการทูตวัฒนธรรม กรุงเบอร์ลิน และผู้เชี่ยวชาญระดับสูง สำนักเลขาธิการใหญ่องค์การสหประชาชาติ

และในโอกาสนี้ผมขอเรียนเชิญ ดร.ศุภชัย พานิชภักดิ์ แสดงปาฐกถา ณ โอกาสนี้

ดร.ศุภชัย พานิชภักดิ์

- **ชีวประวัติ**

ดร.ศุภชัย พานิชภักดิ์ ดำรงตำแหน่งในสาขาการทำงานต่างๆ อย่างกว้างขวาง เริ่มต้นจากพนักงานธนาคารแห่งประเทศไทย และดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ และดำรงตำแหน่งรองนายกรัฐมนตรี 2 วาระ ระหว่างนั้นได้ดำรงตำแหน่งกรรมการผู้จัดการธนาคารทหารไทย และประธานองค์กรเอกชน รวมถึงกรรมการที่ปรึกษา บริษัทไทยประกันชีวิต จำกัด

- **ในระดับนานาชาติ**

ปี ค.ศ. 2002-2005 ท่านยังดำรงตำแหน่งในระดับนานาชาติที่สำคัญ คือเป็นคนแรกในกลุ่มประเทศกำลังพัฒนาที่ได้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการใหญ่ องค์การการค้าโลก (WTO)

ปี ค.ศ. 2005-2013 ดำรงตำแหน่งเลขาธิการการประชุมสหประชาชาติ ว่าด้วยการค้าและการพัฒนา หรือ อังค์ถัด (UNCTAD)

- **ปัจจุบัน ดร.ศุภชัย พานิชภักดิ์ ดำรงตำแหน่ง**

กรรมการบริหารการทูตวัฒนธรรม กรุงเบอร์ลิน

ผู้ก่อตั้งมูลนิธิ เอเชีย นิวซีแลนด์ ฟาวเดชั่น

ผู้เชี่ยวชาญระดับสูงในด้านงบค่านวณต้นทุนงบประมาณ เลขาธิการใหญ่ องค์การสหประชาชาติ

ปาฐกถาเกียรติยศ

ศาสตราจารย์ นายแพทย์ชัชวาล โสสถานนท์ ครั้งที่ 9

“มหาวิทยาลัยอุดมคติ ในศตวรรษที่ 21”

โดย ดร.ศุภชัย พานิชภักดิ์

ปาฐกถาเกียรติยศ

ศาสตราจารย์ นายแพทย์ชัชวาล โอสถานนท์ ครั้งที่ 9
วันพุธที่ 2 มีนาคม 2559
เรื่อง “มหาวิทยาลัยอุดมคติในศตวรรษที่ 21”
ดร.ศุภชัย พานิชภักดิ์

กราบเรียน ท่านนายกสภามหาวิทยาลัยมหิดล ท่านอธิการบดี
ท่านคณาจารย์ และท่านผู้มีเกียรติที่เคารพทุกท่านครับ
วันนี้เป็นวันที่ผมรู้สึกเป็นเกียรติอย่างยิ่งที่ทางมหาวิทยาลัย
มหิดลได้คิดถึงผม และกรุณาเชิญให้ผมมาเป็นองค์ปาฐก
แสดงปาฐกถาเกียรติยศ ศาสตราจารย์ นายแพทย์ชัชวาล
โอสถานนท์

ขอเรียนถึงนายแพทย์ชัชวาลสักเล็กน้อย ถึงแม้ว่าผมจะไม่ได้มีโอกาส
เรียนอยู่ที่คณะวิทยาศาสตร์การแพทย์นานพอที่จะพบกับท่านอาจารย์ชัชฯ
แต่ว่าที่บ้านของผมมันซึ่งมีญาติพี่น้องหลายท่านที่ได้เคยร่วมงานกับอาจารย์
ชัชวาลได้พูดถึงท่านหลายครั้ง จนผมรู้สึกเหมือนผมได้รู้จักท่านอาจารย์
ชัชวาลอย่างดียิ่ง โดยเฉพาะคุณป้า ซึ่งเป็นแพทย์ทางด้านสูติ-นรีเช่นเดียวกัน
แพทย์หญิงสมพร ศรีเพ็ญ ซึ่งเป็นภรรยาของท่านอาจารย์หมอคัลย์ ศรีเพ็ญ
ก็พูดถึงอาจารย์ชัชฯ ด้วยความเคารพรักตลอดเวลาที่ผมได้ยิน นอกจากนั้น
แล้ว ตระกูลโอสถานนท์ก็เป็นตระกูลที่ใกล้ชิดกับทางด้านครอบครัวผมอย่าง
ทางด้านภรรยาผม ซึ่งคุณแม่ก็มาจากตระกูลโอสถานนท์ด้วยกัน เพราะฉะนั้น
ในวันนี้ผมมีความรู้สึกที่ถึงแม้ว่าผมจะต้องไปเปลี่ยนในเรื่องของวาระงาน

หลายประการเพื่อที่จะมาที่มหาวิทยาลัยมหิดลวันนี้ให้ได้ ก็รู้สึกด้วยความยินดีเป็นอย่างยิ่งและเป็นเกียรติอย่างยิ่ง

ทุกวันนี้ผมทำงานอยู่ค่อนข้างจะคาบเกี่ยวระหว่างเรื่องของสหประชาชาติ เรื่องขององค์การการค้าโลก เรื่องของสถาบันที่เบอร์ลิน และบางส่วนในเรื่องของการมีบทบาทของไทยในเวทีโลก ผมต้องเรียนว่าเวลานี้ในโลกปัจจุบันและโลกในศตวรรษที่ 21 นั้นเป็นโลกที่เราไม่มีทางอยู่คนเดียวได้ มันเป็นโลกของการมีโลกาภิวัตน์ ซึ่งมันจะมีความใกล้ชิด จะมีความผูกพัน จะมีการแข่งขันกันอย่างเต็มที่ที่เข้มงวดขึ้นทุกที ปัญหาที่เป็นปัญหาของโลก โลกาภิวัตน์ซึ่งเกี่ยวพันในโลก ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของภูมิรัฐศาสตร์ หรือที่เรียกว่า Geopolitics เรื่องแถวๆ น่านน้ำ ทะเล South China Sea ที่มีปัญหากันระหว่างประเทศต่างๆ รอบๆ South China Sea หรือปัญหาของประเทศยูเครน ในยุโรปตะวันออก หรือปัญหาที่ซีเรีย ปัญหาของไอซิส ลิเบีย เป็นปัญหาที่กระทบหมดทั่วโลกด้วยกันทั้งนั้น

เวลาเราทำการศึกษาที่องค์การสหประชาชาติ (UN) เราโยงเรื่องของภาวะของภูมิรัฐศาสตร์กับเรื่องความเป็นอยู่ของมนุษยชาติเข้าด้วยกัน อย่างเช่นการเกิดขึ้นของไอซิส ซึ่งเหมือนกับจะเป็นรัฐอิสลามใหม่นั้น เราได้วิเคราะห์วิจารณ์ชัดเจนว่าความแห้งแล้งที่เกิดขึ้น ในทางด้านบางส่วนของซีเรีย ทำให้ประชาชนยากแค้นยากไร้มาก แล้วก็นำไปสู่การที่มีการรวมกลุ่มผู้ก่อการร้ายเหมือนกลุ่มผู้ก่อการร้ายที่อยู่ในไนจีเรีย บวกกับผู้ก่อการร้ายในกลุ่มโซมาเลีย ทางด้านแอฟริกาตะวันออกก็ตาม ส่วนใหญ่มาจากสภาพดินฟ้าอากาศที่แห้งแล้ง เกิดขึ้นจากความยากจนของคนในโลกที่ทำให้เราคงไม่สามารถจะใช้อาวุธยุทโธปกรณ์ เราจะใช้กำลังเข้าไปปราบปรามในสิ่งซึ่งเป็นปรากฏการณ์สมัยใหม่ในขณะนี้ซึ่งเป็นสงครามที่เกี่ยวข้องกับชนกลุ่มน้อย

สงครามที่เกี่ยวข้องกับผู้ก่อการร้ายไม่ได้เด็ดขาด ทำอย่างไรก็ไม่ชนะ ถ้าเราไม่สามารถเอาชนะความยากจนได้ เพราะฉะนั้นในงานที่ผมไปทำอยู่หลายปี ที่องค์การสหประชาชาติ 8 ปีที่เพิ่งเสร็จมา มันเป็นงานเสาหลักเสาที่ 3 ขององค์การสหประชาชาติ ที่เราเรียกว่า “เสาของการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม” อีก 2 เสาคือ เสา Human Rights สิทธิมนุษยชน อีกหนึ่งเสาคือ ความมั่นคง Security เพราะฉะนั้น UN มี 3 เสา

สิทธิมนุษยชน ความมั่นคง ความปลอดภัยของโลก และการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของโลก ทั้ง 3 เสามาอยู่ด้วยกัน ถ้าไม่มีความมั่นคงก็ไม่มีการพัฒนาทางเศรษฐกิจ ก็ไม่สามารถไปแก้ไขปัญหาเรื่องสิทธิมนุษยชนได้ ถ้ามนุษย์ไม่มีสิทธิในอาหาร ในความเป็นอิสระภาพเสรี ในการเรียน การศึกษา ไม่มีความเท่าเทียมกัน ก็จะไม่มีความสงบในโลก ไม่มีความมั่นคงและจะไม่มีการพัฒนา และถ้าหากไม่มีการพัฒนา ก็อย่าไปนึกเลยว่าเมื่อไม่มีการพัฒนาคนที่ยากจนเขาจะไม่มีปัญหา เขาต้องมีปัญหา เขาต้องไปก่อเรื่อง สิ่งที่เราเห็นอยู่ทุกวันนี้ เรื่องไม่สงบตามที่ต่างๆ ปัญหาของโลก ปัญหาของสิทธิมนุษยชน เพราะฉะนั้นงานที่ผมทำมา 8 ปีที่ผ่านมา เป็นงานที่พยายามยึดโยง 3 เรื่องนี้เข้าด้วยกัน ส่วนองค์กรองค์ถัด (UNCTAD) ที่ผมทำงานอยู่นั้น จะทำในเรื่องของการพัฒนาเศรษฐกิจ

ปาฐกถาในวันนี้ ขอออกตัวว่าผมไม่ใช่ นักการศึกษา เพราะฉะนั้นผมมีบังอาจจะมาพูดเรื่องของทัศนคติของการที่จะมีมหาวิทยาลัยในอุดมคติในศตวรรษที่ 21 นั้น ค่อนข้างจะเหมือนกับผมเอามะพร้าวห้าวขายสวน อีกทีคือท่านทั้งหลายที่อยู่ในห้องนี้น่าจะทราบเรื่องนี้ดีกว่าผม แต่ผมคิดแบบนี้ครับ ผมคิดว่าเรื่องการศึกษาและโดยเฉพาะอุดมศึกษา โดยเฉพาะมหาวิทยาลัย เป็นเรื่องของคน ไม่ใช่เป็นเรื่องเฉพาะของสำนักงานคณะกรรมการ

อุดมศึกษา ไม่ใช่เรื่องของกระทรวงศึกษาธิการ ไม่ใช่เรื่องของแต่ละมหาวิทยาลัย ไม่ใช่เรื่องเฉพาะนักการศึกษาเท่านั้น ผมเรียนที่มหาวิทยาลัยมหิดล สมัยนั้นเป็นคณะวิทยาศาสตร์การแพทย์ เมื่อประมาณปี พ.ศ. 2505 และปี พ.ศ. 2506 ผมเดินทางไปต่างประเทศ ในสมัยนั้นผมตั้งใจอย่างยิ่งที่อยากจะเรียนวิชาแพทยศาสตร์ ตั้งใจไว้มีหลายเรื่องที่ทำ โดยเฉพาะเรื่องการค้นคว้าวิจัย ผมยังเสียดายจนถึงทุกวันนี้ วันนี้ผมอิจฉาเพื่อนๆ ผมจริงๆ เพื่อนที่นั่งอยู่ในที่นี่ ที่เรียนหนังสือมาด้วยกันหลายท่านมาเป็นนายแพทย์ที่ทำคุณประโยชน์ให้กับคนในชาติมากมาย มาอยู่ในวงการศึกษามีคุณค่ากับประเทศชาติมากมาย ผมเองนั้นต้องระเห็จไปเรียนตามที่ต่างๆ ซึ่งก็หวังว่ามีส่วนช่วยท่านทั้งหลายบ้างเล็กน้อย หลังจากในแง่มุมของการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศซึ่งมารองรับที่ทำให้การศึกษาพัฒนาประเทศไปด้วยกันให้ได้

ผมถูกส่งไปเรียน ต้องเล่าเรื่องนี้เพราะว่าผมถูกส่งไปเรียนโดยธนาคารแห่งประเทศไทย เพราะท่านอาจารย์ป่วย อี้งภากรณ์ ทำให้ผมมั่นใจว่าการที่เป็นหมอรักษามนุษย์กับการเป็นหมอเศรษฐกิจ รักษาเศรษฐกิจ รักษาโรคของประเทศมันก็พอๆ กัน หมอมนุษย์เหนื่อยกว่าหมอยเพราะต้องรักษาคน เยอะแยะมากมาย หมอเศรษฐกิจรักษาทีเดียวคนเป็นร้อย พัน หมื่น แสน ล้าน ผมบอกมันดีว่ากันอย่างไร เพราะมันช่วยทั้งหมดได้ เพราะถ้ามันช่วยไม่ได้ มันล้มไปเลยด้วยกันทั้งหมด เพราะฉะนั้นหมอเศรษฐกิจมีความเสี่ยงมากที่ว่าทุกวันนี้ทำดีที่ทั่วโลกได้รับประโยชน์ด้วยกันทั้งหมด ถ้าทำเสียหาย วางนโยบายผิดพลาด กำหนดนโยบายการคลังผิด คุ้มเงินมากมาย ปลอ่ยให้เงินเพื่อมันสูงเกินไป เกษตรกรทำแล้วไม่ได้รายได้พอเพียง หรือไปค้าขายกับเค้าแล้วถูกเขาเอาเปรียบ มันก็ก่อให้เกิดความทุกข์ยากกันทั้งประเทศพร้อมๆ กันหมด เพราะฉะนั้นผมไปด้วยความเชื่ออย่างนี้ ผมไปด้วยความเชื่อว่า ผมเปลี่ยนจาก

เรียนวิชาแพทยศาสตร์ ซึ่งทุกคนก็ตั้งใจ ครอบครัวก็ตั้งใจ ว่าอยู่ๆ ทำไมเปลี่ยน
ท่านเชื่อหรือไม่ว่าวันนั้นที่ผมเปลี่ยนวิชาที่ผมสอบชิงทุนได้ เขามีวิชา
เศรษฐศาสตร์ ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยเขาจะส่งไปเรียนกับวิชาสถิติศาสตร์
วิชาเศรษฐศาสตร์สมัยนั้นเมื่อสัก 50 กว่าปีมาแล้วก็ไม่ค่อยมีใครเข้าใจ
อาจารย์ป่วยท่านเข้าใจดี ท่าน ดร.กำแหง พलगกูร อีกท่านหนึ่ง เป็นคนโน้มน้าว
ให้ผมไปเรียน ผมก็รู้สึกประทับใจมาก แต่วิชาสถิติศาสตร์ ผมนึกว่าเป็น
การคำนวณ ค่าเฉลี่ย เพื่อที่อยู่คณะเดียวกันตอนเรียนแพทย์เขานั่งหัวเราะ
ผมทุกวัน ระหว่างที่ผมได้ทุนไปเรียนแล้วและกำลังเตรียมตัวไปเรียนต่อวิชา
สถิติศาสตร์ สมัยนั้นในโลกนี้วิชาเศรษฐมิติ หรือ Econometrics เป็นวิชาใหม่
มาก ภาษาไทยยังไม่มีคำศัพท์ คำว่า “เศรษฐมิติ” คืออะไร ปัจจุบันนี้ผมพูด
เศรษฐมิติท่านอาจจะยังไม่เข้าใจว่า เศรษฐมิติคืออะไร อาจารย์ป่วยบอกผม
ไปเรียนวิชานี้ละ เป็นวิชาเศรษฐศาสตร์ที่ใช้คำนวณ ท่านอธิบายผมแบบนั้น
ใช้สถิติ แต่แท้ที่จริงแล้วมันเป็นวิชาเศรษฐศาสตร์สมัยใหม่ ซึ่งมีการวางแผน
เศรษฐกิจ มีการคำนวณส่วนได้ส่วนเสียของโครงการต่างๆ ที่เราจะไปสร้าง
เขื่อน สร้างโรงไฟฟ้า มันมีอะไรบ้างที่เป็น Cost-Benefit ในการพัฒนา
เศรษฐกิจ ทำโครงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ต้องทำอะไรก่อน อะไรหลัง
รายได้ประชาชาติ คำนวณอย่างไร เงินเพื่อเป็นอย่างไร ใช้คณิตศาสตร์ทั้งนั้น
เขาก็บอกว่าที่ส่งผมไปเรียนสถิติศาสตร์ เพราะผมเรียนมาในสาย
วิทยาศาสตร์ เรียนแพทย์อยู่แล้ว เข้าใจว่าผมรู้เรื่องคณิตศาสตร์ดี ก็ส่งไปเรียน
คงเป็นประโยชน์ ผมโชคดีมากทีเดียวที่ผมไปเรียนซึ่งเป็นเรื่องการศึกษา ใน
สมัยนั้นกับสมัยนี้ก็คงจะไม่ต่างกันเท่าไรหรอก เมื่อเด็กที่เข้ามาเรียนในวิชาต่างๆ
บางทีก็ไม่รู้ ที่เข้าไปเรียน เรียนไปเพื่ออะไร เรียนวิชาอะไร ก็ผมบอกแล้ว

ผมไปเรียนวิชาสถิติศาสตร์ เพื่อนยังนั่งหัวเราะว่าเราเรียนแพทย์อยู่ดีๆ เปลี่ยนไปเรียนสถิติ ขำมน้ำขำมทะเลไปเรียน อยู่เมืองไทยก็เรียนได้

ผมก็โชคดีอีก ขณะนั้นที่ไปเรียนวิชาสถิติศาสตร์นั้น มีนักเศรษฐศาสตร์คนแรกของโลกชื่อ Tinbergen คนไทยไม่รู้จัก แต่ในโลกนี้นักเศรษฐศาสตร์ท่านคือบิดาของนักเศรษฐศาสตร์รุ่นใหม่ คล้ายกับ Adam Smith เป็นบิดาแห่งบิดาของนักเศรษฐศาสตร์ แต่ Tinbergen เป็นบิดาของเศรษฐศาสตร์รุ่นใหม่ เรียกว่า “เศรษฐมิติ”

Tinbergen จริงๆ แล้วก็คือนักวิทยาศาสตร์ แต่ไปเรียนวิทยาศาสตร์ในช่วงซึ่งเศรษฐกิจโลกประสบปัญหาเศรษฐกิจตกต่ำรุนแรงมาก เมื่อปี ค.ศ. 1929-1930 ประมาณ 80-90 ปีมาแล้ว เห็นความยากจนมากมาย ท่านบอกว่าเรียนไปทำไมวิชาเคมี เลิกเรียน แยกเอาวิชาคณิตศาสตร์ของที่แก็เรียนมานั่งคำนวณเรื่องจะต้องเอาเงินไปช่วยเหลือคนเท่าไรถึงจะทำให้การลงทุนของรัฐบาล การลงทุนของเอกชน ช่วยให้คนมีงานทำขึ้นมา ทำให้คนสามารถมีความเป็นอยู่ที่เป็นมนุษย์ขึ้นมาได้ แก็เริ่มต้นการวางแผนเศรษฐกิจ เริ่มต้นเอาคณิตศาสตร์มาใช้เป็นครั้งแรก เป็นนักเศรษฐศาสตร์คนแรกของโลกที่ได้รับรางวัลโนเบล สาขาเศรษฐศาสตร์เมื่อปี ค.ศ. 1969 เป็นคนแรกของโลก สมัยก่อนรางวัลโนเบลไม่ให้สาขาเศรษฐศาสตร์เลย

ผมกำลังเรียนหนังสือกับท่านอยู่ดีๆ ปี ค.ศ. 1969 ท่านได้รับรางวัลโนเบล ก็นึกว่าแ่แล้วเรา อาจารย์ป่วยรู้จักท่านดีมากที่ส่งผมไปเรียน ส่วนหนึ่งก็เพราะว่า Tinbergen เป็นนักเศรษฐศาสตร์ที่เก่งคนหนึ่งของโลก แต่ไม่เคยนึกว่าจะมีการรับรางวัลโนเบลสาขาเศรษฐศาสตร์ อาจารย์ป่วยเขียนหนังสือให้ผมไป ถือไปให้ Tinbergen ผมไปสมัยนั้น ปี ค.ศ. 1963 หรือ พ.ศ. 2506

หลังจากที่เข้ามาเรียนที่คณะแพทยศาสตร์ พ.ศ. 2505 ก็ไป ถือนหนังสือไปให้ Tinbergen ก็บอกดีแล้ว มาที่นี้ยากหน่อยนะ เรียนที่นี้เป็นภาษาดัตช์นะ ไม่ใช่ภาษาอังกฤษเรียนนะ ท่านคิดดูสิครับ ตอนนั้นผมอายุ 15 ออกจากคณะนี้ไป ปีแรกที่ไปถึง เป็นปีซึ่งอากาศในยุโรปหนาวที่สุดในรอบ 300 ปี มองจากเครื่องบินไม่เห็นอะไรเลย ชาวโพลนไปหมด เป็นน้ำแข็ง เป็นหิมะหมด เดือนแรกๆ แทบจะอยู่ไม่ไหว ไปพบ Tinbergen บอกว่าอดทนหน่อยนะ ต้องเรียนภาษาดัตช์ ตั้งใจเรียนก่อน ไปหาโรงเรียนเรียนภาษาดัตช์ก่อน แล้ววันหน้าค่อยมากุ้กับฉัน คนจากเมืองไทยที่รู้จักผม ผมคุยไม่ว่าไปที่นี้จะไปเรียนเป็นนักเศรษฐศาสตร์ที่ดีที่สุดคนหนึ่ง (ซึ่งตอนนั้นท่านยังไม่ได้รับรางวัลโนเบลเลย แต่ชื่อเสียงท่านดีมาก) ท่านมาประชุมที่เมืองไทยบ่อยมาก เขาบอกคุณฝันไป ไม่มีทางได้มาเรียนกับท่านหรอก ปีที่ผมกำลังจะไปทำวิทยานิพนธ์ท่านก็ได้รับรางวัลโนเบลขึ้นมา ผมก็สงสัยเสร็จแน่ ผมไม่ได้ทำแน่ แต่ Tinbergen เป็นอะไรที่เป็นคนหนึ่งในอุดมการณ์ที่ผมเห็น คงคล้ายๆ กับที่อาจารย์ชัชวาลเป็น ท่านอยู่บ้านหลังเดียวกันตั้งแต่แต่งงานจนกระทั่งท่านเสียชีวิตไป ไม่เคยเปลี่ยนบ้าน ตู๋เย็นผมเห็นแก่ๆ 50-60 ปี ผมกลับไปเยี่ยมท่านตอนหลัง ก็ยังใช้ตู๋เย็นตู๋เดิม รถยนต์ไม่มีสีกัน ขับรถก็ยังไม่เป็น ชอบนั่งรถราง ชอบนั่งรถไฟ กินอยู่แบบชาวพุทธ กินอยู่อย่างสมถะ สายกลาง ประหยัดที่สุด คำนึงถึงเพื่อนมนุษย์อย่างเดียว ทุกวันนั่งเขียนหนังสือ ทำอย่างไรถึงจะช่วยเพื่อนมนุษย์ในโลกได้ ท่านเป็นเจ้าของทฤษฎีในการพัฒนาเศรษฐกิจที่ทำให้มีการให้เงินช่วยเหลือประเทศด้อยพัฒนา ร้อยละ 0.7 ของรายได้ประชาชาติของประเทศพัฒนาแล้ว เป็นการโอนเงินครั้งใหญ่ของโลก เอาเงินจากประเทศที่รวยแล้วมาช่วยประเทศยากจน นั่นคือทฤษฎีของ Tinbergen เป็นเจ้าของ เจ้าของทฤษฎีในการให้มีการช่วยเหลือทางการค้าที่มีกรณีพิเศษว่า ประเทศที่ยากจนกว่า

มันต้องมีเงื่อนไขการค้าที่ผ่อนปรน คือไม่ได้บังคับให้เขาค้าขายแบบเดียวกันตลอด บางเงื่อนไขทำไม่ได้มันก็ต้องมียกเว้นบ้าง ผมเล่าถึงท่านเพราะว่าท่านเป็น นักการศึกษาของโลกแท้จริง สอนจนวินาทีสุดท้าย สอนอยู่ที่โรงเรียนที่ผมเรียน อยู่ที่เมือง Rotterdam จนกระทั่งเขาขอเชิญออกไปเพราะอายุมากแล้ว 80 กว่าแล้ว ยังสอนอยู่จะ 90 แล้ว ท่านก็ยังไม่สอนต่ออีกที่โรงเรียน มหาวิทยาลัย อีกแห่งหนึ่ง สอนจนอายุ 90 กว่าปี จนท่านเสียชีวิตไป สอนตลอดเวลา และเขียนหนังสือตลอดเวลา นี่เป็นเรื่องแรกที่ยากจะยกขึ้นมาในฐานะที่ เกี่ยวข้องกับการศึกษาและมหาวิทยาลัยในอุดมคติ

ทุกวันนี้เพื่อนผม ดร.สุรินทร์ พิศสุวรรณ ไปบรรยายเรื่องอาเซียน เพราะว่าเรากำลังเข้าสู่ปีของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (Asean Economic Community - AEC) ท่านอาจจะไม่ทราบ หรือท่านทราบแต่อาจจะเฉยๆ เพราะว่าไม่เห็นมีอะไรเปลี่ยน ชีวิตเป็น AEC หรือชีวิตเป็นอาเซียน หรือชีวิต เป็นไทยก็เป็นธรรมดา ไม่เห็นเปลี่ยน แต่อาเซียน AEC เปลี่ยนจริงๆ ดร.สุรินทร์ พูดทุกวันเวลาไปพูดที่ไหน ก็บอกว่าทั้งหมดนี้คนไทยพร้อมทุกอย่าง ไม่พร้อม อย่างเดียวเรื่องภาษา ยิ่งเรียนภาษาอังกฤษทำไมคะแนนยิ่งต่ำลงทุกที

เร็วๆ นี้ มีสถาบัน Education First อยู่ที่ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ เขาทำการวิจัยในเรื่องของภาษาทั่วโลก ประเทศกว่า 60 ประเทศหลักๆ เป็นประเทศรุ่นใหม่ที่ยื่นภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่ 2 เข้ามาแล้วมาทดสอบ เด็กว่าเรียนภาษาอังกฤษแล้วพัฒนาไปแค่ไหน จำนวน 60 ประเทศทั่วโลก ท่านทราบหรือไม่ประเทศไทยอยู่ลำดับที่ 55 ผมไม่เชื่อไปเถียงกับเขาที่ สวิตเซอร์แลนด์อยู่พักใหญ่ มันเป็นไปได้ ผมคิดว่าเด็กไทยก็เรียนภาษามา พอสมควร ผมก็เรียนภาษาอังกฤษมาเป็นภาษาที่ 2 ผมยังจำได้ออกมาทำงาน ให้รัฐบาลแล้ว อาจารย์ที่สอนผมที่โรงเรียนเซนต์คาเบรียลบอกผมว่า ศุภชัย

คุณไปบอกรัฐบาลหน่อยได้ไหมว่าอย่าปิดกั้นการสอนภาษาอังกฤษได้ไหม ซึ่งสมัยนั้นกระทรวงศึกษาธิการเขาไม่ส่งเสริมการสอนภาษาอังกฤษตั้งแต่อายุน้อยๆ ห้ามสอนตั้งแต่เด็กเล็ก แล้วประสาอะไรไปสอนตอนแก่ๆ ไหวหรือรับลิ้นแข็ง สอนไม่ได้ อาจารย์ก็มาขอร้องให้ผมช่วยพูดหน่อย ผมก็พยายาม นี่สมัยดึกดำบรรพ์นะ ผมเคยอยู่โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา ดีมากเลย สมัยโบราณมาอีกแล้วเหมือนกัน โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษามีความคิดทันสมัยมาก เรียนภาษาที่ 2 ภาษาอังกฤษอย่างเดียวไม่พอ บอกว่าเรียนภาษาที่ 3 ด้วย ภาษาต่างประเทศอีกภาษาหนึ่ง ดีมากเลยครับ ผมโชคดีเพราะระหว่างที่ไปเรียนอยู่ที่โรงเรียนเตรียมอุดมฯ ก็เรียนสายวิทย์ แล้วคุยกับท่านผู้รู้ที่คิดว่าผมจะไปเรียนต่อทางด้านวิทยาศาสตร์ ทางเคมี ทางการแพทย์จะได้ทำอย่างไรต่อ เขาก็บอกว่าผมต้องเรียนภาษาเยอรมันเหมือนกับอาจารย์ชัชวาล ผมก็จะเอาบ้างจะเรียนภาษาเยอรมัน ผมก็เรียนภาษาเยอรมันอีก 2 ปี ที่โรงเรียนเตรียมฯ เพราะฉะนั้นการเรียนภาษาของผมที่เรียนมาตั้งแต่โรงเรียนเซนต์คาเบรียลมาเรียนภาษาเยอรมันที่โรงเรียนเตรียมฯ อีก 2 ปี ผมมาอยู่ที่คณะแพทยศาสตร์อีก 1 ปี ปีนั้นทั้งปีผมเลือกเรียนภาษาเยอรมัน ไปเรียนที่สถาบันเกอเธ่ของสถานทูตเยอรมัน ตกลงผมได้เรียนภาษาเยอรมัน 3 ปี เวลาผมไปอยู่ฮอลแลนด์ professor ชาวดัตช์ตกใจมากเลย ผมเรียนอยู่ไม่ถึงปีผมพูดภาษาดัตช์ได้ เพราะภาษาเยอรมันกับภาษาดัตช์เกือบจะเหมือนกันแทบจะแยกไม่ออก ภาษาเยอรมันไวยกรณ์แยกว่าภาษาดัตช์อีก ผมเล่าให้ท่านฟังว่ามันเป็นประโยชน์ของภาษาซึ่งทุกวันนี้ ผมเล่าให้ท่านฟังนะว่าสวีตเซอร์แลนด์ที่เขาวิจัยเรื่องของภาษาเมื่อวันก่อนเป็นกลางมาก เขาไม่มีอะไรกับเราเลย เราในลำดับที่ 55 ใน 60 ในการเรียนภาษาอังกฤษ แล้วประเทศที่อยู่หลังไทยคืออะไรู้ไหมครับ แอลจีเรีย แล้วแอลจีเรียท่านทราบไหมครับว่าเขาเก่งภาษา

ฝรั่งเศส ถ้าเพื่อภาษาอังกฤษเขาจะเท่ากับเรา เขาก็ไม่เลว คาชัดสถาน เขาเก่ง ภาษารัสเซีย แต่ภาษาอังกฤษเขาดีกว่าเรานิดเดียว เขาลำดับที่ 57 อันนี้ เป็นปัญหาจริงๆ ครับ เป็นปัญหาขณะนี้ซึ่งผมเรียนให้ทราบเลยถ้าเผื่อจะพูด ว่าเตรียมอะไรในเรื่อง AEC คราวนี้ไม่ต้องพูดกันมาก เอาภาษาของเรา เอาภาษาต่างประเทศ ภาษาอังกฤษ และภาษาเพื่อนบ้านให้อยู่ และอันนี้เป็น เรื่องที่ ดร.สุรินทร์พูดตลอดเวลาในฐานะที่เป็นอดีตเลขาธิการอาเซียน เพราะเป็นปัญหาจริงๆ เพราะฉะนั้นผมก็ไปได้ภาษาดัดด้อมอีก 1 ภาษา บวกกับ ภาษาเยอรมัน ซึ่งก็ทำให้ผมได้รู้ภาษาเยอรมันด้วยตอนที่เรียนหนังสือ

มาทำงานที่ UN มีประโยชน์มาก ซึ่งเป็นเรื่องของโลกโลกาภิวัตน์ ซึ่งผมอยากพูดถึงท่านก็ต้องพูดถึงมหาวิทยาลัยที่เป็นของ global university ต่อไปในอนาคต ต้องเป็น world class ซึ่งมหาวิทยาลัยมหิดลอยู่ในขั้นซึ่งเป็น world class อยู่แล้ว เพราะอยู่ในอันดับ 1 ใน 100 ของโลก แต่มันต้องเป็น world class ที่สามารถไต่อันดับได้ ไม่ใช่เป็น world class เช่น ปีนึงอยู่ที่ 20 แล้ววันหลังก็ตกลงไปเรื่อยๆ แบบนี้ไม่ได้ มันต้องไต่ขึ้นไปเรื่อยๆ มันต้อง ไต่อันดับที่ดีขึ้นไปเรื่อยๆ ในการขึ้นมาเป็น world class

ในการทำงานผมจะเรียนให้ท่านทราบว่าที่ UN มี 5 ภาษา เพราะฉะนั้น รู้ภาษาอังกฤษอย่างเดียว แน่นอนจำเป็นที่สุด แต่ว่าส่วนใหญ่แล้ว เขารู้ภาษา ต่างประเทศที่ 2 ที่ 3 ด้วย ผมเรียนอยู่ที่ฮอลแลนด์ โรงเรียนของดัตช์ เขาสอน ภาษาต่างประเทศ 3 ภาษา คือสอนภาษาอังกฤษ ฝรั่งเศส เยอรมัน และบังคับ ทุกคนต้องเรียน 3 ภาษา เวลาที่มาทำงานที่ UN นั้น การรู้ภาษาอังกฤษดีแน่ การรู้ภาษาฝรั่งเศสจำเป็น ภาษาเยอรมันไม่ได้ประโยชน์ เพราะภาษาเยอรมัน ไม่ได้เป็นภาษาหนึ่งในกลุ่มของ UN แต่รู้ภาษาสเปนก็ดี ภาษาดัตช์ไม่มี ประโยชน์อะไรเท่าไร มันคืออยู่อย่างเดียวคือว่าผมมีอีกชาติหนึ่งและมี 3

หรือ 4 ชาติที่พูดภาษาดัตช์ด้วยมาเป็นพวก ก็ช่วยในการทำงานโดยเฉพาะอย่างยิ่ง เช่นสมัยหนึ่งที่เราทำงานในอาเซียน เพื่อนผมที่สนิทที่สุดอยู่ในอาเซียนก็คือ อินโดนีเซีย ผมไปอินโดนีเซีย ไม่พูดภาษาอังกฤษเลย ผมพูดภาษาดัตช์ ตลอดเลย และผู้นำของอินโดนีเซียที่รักผมมากมาตลอดที่ทำงานด้วยกัน เขาก็งวว่าผมพูดภาษาดัตช์ได้อย่างไร ผู้นำอินโดนีเซียท่านคงไม่ลืมนะว่าสมัยก่อน เขาพูดแต่ภาษาดัตช์ ภาษาอังกฤษเขาพูดไม่เป็น เพราะฉะนั้นผมได้ใจชาว อินโดนีเซียมากมาย ผมไปแอฟริกาใต้เป็นประเทศที่สำคัญมากยิ่งใหญ่มาก ในทวีปแอฟริกา ผมพูดภาษา Afrikaans ของแอฟริกาใต้ไม่เป็นหรอกครับ แต่ภาษานี้ก็คือภาษาดัตช์โบราณ ผมนั่งดูคำศัพท์นิดหน่อยไม่กี่วันผมก็พูดได้ เข้าใจได้ ทำให้เราทราบได้ว่าภาษาเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาที่มีความสำคัญ มาก และผมจะมาผนวกกับเรื่องมหาวิทยาลัยในอนาคตต่อไปนี่ มันมีเรื่อง ของโลกมาเกี่ยวพันมากขึ้นในการสอนในการเรียน

ผมจะนำไปสู่ข้อสุดท้ายเลยว่า พื้นฐานประการแรกเลยมหาวิทยาลัย ในอุดมคติของผมในศตวรรษที่ 21 มันแน่นอนครับ มันจะต้องมี global reach ไม่ใช่เป็นเพียงแต่ว่าสอนภาษาได้หรืออ่านตำราภาษาอังกฤษได้ อ่านตำรา ภาษาเยอรมันได้ อ่านตำราภาษาฝรั่งเศสได้ ไม่ใช่ global reach มันเป็นอย่างไร มากกว่าที่เราจะเป็นเพียงศึกษา เราจะต้องเข้าไปเข้าใจ เราต้องไปทำงาน ร่วมกัน เราต้องไปช่วยเขาทำงาน เราต้องไปวิจัยในสิ่งซึ่งเป็นปัญหาของคนอื่น ได้ด้วย เข้าใจโลก เขาบอกว่าในภาษาไทยที่ดี ก็คือว่าแทนที่จะเป็นพลเมืองที่ดี ต้องเป็นพลโลกที่ดี เมืองของเราคือโลก แทนที่จะเป็นพลเมืองที่ดี ต้องเป็น พลโลกที่ดี

ผมยังเล่าเรื่องแรกไม่จบคือเรื่อง Tinbergen รับรางวัลโนเบล สาขา Econometrics ในสมัยนั้นเขาเรียก Mathematical economics คือ

เศรษฐศาสตร์ทางด้านคณิตศาสตร์ ปัจจุบันเรียก Econometrics เริ่มต้นช่วงทศวรรษที่ 1930s ที่ยุโรปมีปัญหาเรื่องการว่างงานสูงมาก เขาให้ Tinbergen ศึกษาว่าทำอะไรให้คนที่จบการศึกษามหาวิทยาลัยในยุโรป จบแล้วมีงานทำ ไม่ใช่จบแล้วไม่มีงานทำ มีคนที่จบแล้วไม่มีงานทำเยอะมาก ในสมัยนั้น ประมาณ 50 ปีมาแล้ว แก่ก็ศึกษาใหญ่เลย ทำสูตรคณิตศาสตร์ขึ้นมาเรียกว่าเป็นการศึกษาคั้งแรกของเศรษฐศาสตร์ของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ Economics of Human Capital วิชานี้ทำให้หันเศรษฐศาสตร์อเมริกา คนหนึ่ง ผมเข้าใจว่าชื่อ Theodore Schultz ได้รับรางวัลโนเบล สาขาเศรษฐศาสตร์ ในสายของการศึกษา ในสายของการพัฒนาคน Tinbergen กำลังทำเรื่องนี้อยู่ ผมเป็นเด็กๆ ไม่รู้เรื่องอะไร ก็เรียนเศรษฐศาสตร์ ปริญญาตรีก็จบแล้ว ปริญญาโทก็เรียนจบแล้ว เตรียมจะกลับบ้าน ธนาคารแห่งประเทศไทยก็ทวง ไปเรียนจะ 10 ปีแล้วทำไมยังไม่กลับสักทีไปทำอะไรอยู่ที่นั่น ผมก็บอกผมเรียนภาษาดีดัดซ์อยู่ที่นั่นจริงๆ แล้วผมจบเร็ว ปีกว่าๆ ก็จบแล้ว ไม่อย่างนั้นผมเสียเวลามากกว่านี้อีก แต่เรียนที่นั่นมันใช้เวลานานมาก เขียนอะไรต่ออะไรเยอะเยอะ เขียนบทความ เขียนวิทยานิพนธ์ Tinbergen บอกผมว่าแบงก์ชาติส่งคุณมาเรียน จะเรียนทางด้าน Monetary economics กับแกนะ ลืมได้เลยแกไม่ทำ สำหรับท่านเงินคือเรื่องสำคัญน้อยที่สุด แล้วผมจะเขียนบอกแบงก์ชาติได้อย่างไรว่าเงินเป็นเรื่องสำคัญน้อยที่สุด ที่มหาวิทยาลัยเขาให้ผมเรียนวิชาอื่น ผมก็ยุ่งสิ บังเอิญที่แบงก์ชาติสมัยนั้น ผมต้องเล่าถึงผู้ใหญ่บางคนเพราะว่าท่านคือ ปุชนียบุคคล ที่นอกจากอย่างท่านอาจารย์ชัชวาลแล้ว อาจารย์ป่วย อาจารย์ คุณหญิงสุภาพ ยศสุนทร ขณะนั้นท่านเป็นรองผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย ท่านก็เห็นใจผมมากเลย ส่งไปเรียนแล้วจะเรียกกลับ สัญญาผมไว้ว่าถ้าหากผมอยากเรียนจนจบถึงปริญญาเอกก็ต้องให้ผมเรียน เพราะว่าผมยอมเสียสละไป

เรียนที่ฮอลแลนด์ เพราะไม่มีใครอยากไปเรียนที่ฮอลแลนด์ ผมขอเรียนวิชาที่ไม่ใช่วิชา banking ไม่ใช่วิชา finance อาจารย์คุณหญิงยอมให้ผมเรียน ผมตั้งแต่นั้นมาจนถึงเดี๋ยวนี้ท่านคงจะเข้าใจผมดีขึ้นว่าผมไม่ได้ไม่ชอบเรื่องการเงิน แต่ด้วยการฝึกอบรมสอนของผมนี่ ผมมีความรู้สึกว่าการเงินเป็นเรื่องที่มาทีหลัง เศรษฐกิจที่อยู่กับการเงินมาทีหลัง เศรษฐกิจของจริงคือเรื่องของมนุษย์ เรื่องความเป็นอยู่ของเรา สุขภาพของเรา ความชอบไม่ชอบ ความสุขของเรา ลูกหลานของเรา ครอบครัวของเรา ความยุติธรรม การที่เรารักงานของเรา การที่เราตื่นเช้าแล้วทำงานได้เออ มันสนุกดี ทำงานแล้วมีความพอใจ ส่วนที่ไปเป็นการเงิน ทำแล้ว เล่นหุ้นปีนี้ทำไมหุ้นมันแย่งจ้ง มันก็เป็นแบบนี้แหละ บังเอิญลูกชายผมเกี่ยวข้องกับการลงทุนในตลาดหุ้น เขาบอกพ่ออย่าพูดคำว่าเล่นหุ้นนะ ให้บอกว่าลงทุนในตลาดหุ้น ผมก็พูดผิดอยู่เรื่อย เพราะผมไม่คุ้นกับคำว่าลงทุนในหุ้น

ท่านจำได้หรือไม่ครับ เมื่อปี ค.ศ.2007-2008 เมื่อประมาณ 8 ปีมาแล้ว เศรษฐกิจโลกล่มสลาย ในเมืองไทยผลกระทบจะน้อยหน่อย ผมอยู่ที่เจนีวา เพราะธนาคารใหญ่ที่สุดของสวิตเซอร์แลนด์ คือธนาคาร UBS เป็นธนาคารที่ UN มีเงินฝากของพวกผมอยู่ที่นั่นหมด ธนาคารนั้นเฉียดล้ม เมื่อตอนที่ มี เศรษฐกิจโลกล่มสลาย แล้วเศรษฐกิจโลกล่มสลายเพราะอะไรครับ ไม่ใช่เพราะเรื่องปัญหามหาวิทยาลัยดีหรือไม่ดี ไม่ใช่ปัญหาเรื่องความยากจนของคนที่ไม่จะมีกิน ความเท่าเทียมกันซึ่งเป็นปัญหาของโลกมากมาย ปัญหาของการขาดอาหาร เป็นปัญหาของคนที่มีเงินครับ เป็นปัญหาของนักการเงินซึ่งมีเงินแล้วไม่พอ ไม่รู้จักคำว่าพอ เป็นนักการเงินจาก Wall street ซึ่งปล่อยเงินกู้โดยไม่คำนึงถึง ให้ไปๆ เอาเงินกำไรอย่างเดียว ได้โบนัสดี คนได้เงินปันผลสูง เอาเงินปันผลเป็นหลัก เอาโบนัสเป็นหลัก ล่มกันทั้งระบบเลยเพราะว่าปล่อย

สินเชื่อที่ต่อคุณภาพมากมาย เสร็จแล้วไปปล่อยสินเชื่ออีกประเภทหนึ่งเพื่อไปประกันสินเชื่อที่ต่อคุณภาพ ในวงการเงินเขาสร้างเงินจากเงิน จากกระดาษ เอกกระดาษมาปั่นไปเรื่อยๆ เดี่ยววันดีคืนดีผมก็คิดอะไรขึ้นมาสักตัว เขาจะมีชื่อแปลกๆ ซึ่งลูกค้าแบงก์ก็ไม่มีใครกล้าถามว่ามันคืออะไรแน่ ก็เหมือนกับสมัยก่อนที่เราเรียก แอร์ชัม้อย สมัยนั้นผมอยู่แบงก์ชาติแทบจะแยเลย แอร์ที่มาปั่นเป็น pyramid funding ทั้งหมด คือผมเอาเงินของคุณไปให้อีกคนหนึ่งต่อ มันก็เหมือนกันแบบนี้ เพราะฉะนั้นระบบการเงินที่มันกลืนเศรษฐกิจของโลกมันเกิดขึ้นมาแล้ว ในประเทศที่เราที่ล่มสลายไป เมื่อปี ค.ศ. 1997 - 1998 ที่เขาเรียกว่า “วิกฤตการณ์ต้มยำกุ้ง” ผมเคยถามเพื่อนในสหรัฐอเมริกาอยู่เสมอ เวลาที่เกิดปัญหาในเอเชีย เรียกว่าเป็นวิกฤตการณ์การเงินต้มยำกุ้ง เวลาที่เกิดปัญหา sub-prime mortgage ปี ค.ศ. 2007 - 2008 ที่สหรัฐอเมริกาทำไมไม่เรียก “วิกฤตการณ์แฮมเบอร์เกอร์” บ้าง สหรัฐอเมริกาสร้างปัญหาจริง ของเราเรากลุ่มสลายกันในเอเชีย เรากลุ่มสลายกันเอง ไทยล่ม มาเลเซียล่ม อินโดนีเซียล่ม เกาหลีล่ม แต่เวลาที่อเมริากลุ่มสลาย พาลทั้งโลกล่มสลายไปเลยด้วยการที่เอาระบบการเงินมาเป็นตัวตั้งในการทำนโยบายเศรษฐกิจ ผมเล่าเรื่องนี้ให้ฟังแล้วเพื่อจะเรียนย้ำว่า สรุปลก็คือว่าผมทำวิทยานิพนธ์กับ Tinbergen ในปีนั้น ผมทำเรื่อง เศรษฐศาสตร์เพื่อการศึกษา คิดคำนวณเรื่องการวางแผนทรัพยากรมนุษย์ ทำอย่างไรให้การลงทุนทางการศึกษาเป็นการลงทุนที่ตอบสนองกับความต้องการของประเทศมากที่สุด ทำอย่างไรที่มีการลงทุนทางการศึกษาแล้วตอบสนองต่อคนประเภทต่างๆ ซึ่งประเทศต้องใช้อย่างไร ผมอยากจะทำผ้าผมก็ผลิตผ้า ช่างไม้ ช่างไฟฟ้า อย่างน้อยต้องมีความเข้าใจว่าตรงนี้มีอะไรขาดบ้าง พยาบาลขาดขนาดไหน ผลิตได้มากกว่า ได้อย่างไร ใครจะผลิต ผลิตแล้วได้มาตรฐานหรือไม่ ถ้าเราผลิตไม่ได้เราใช้ของประเทศ

อื่นได้หรือไม่ ทำอย่างไรถึงจะมี Mutual Recognition ขึ้นได้ ผมทำและก็เป็นวิทยานิพนธ์ซึ่งถูกพิมพ์ขาย และมีการนำไปสอนในวิชาหนึ่งของเศรษฐศาสตร์ที่ในยุโรป ที่เกี่ยวข้องกับความคิดใหม่ว่า การลงทุนในคนนั้นเป็นการลงทุนที่คุ้มค่ามากกว่า คุ้มค่าที่สุด เพราะในระบบเศรษฐกิจ ผมเล่าทฤษฎีให้ท่านฟัง ไม่ใช่ต้องการที่จะมาสอนเศรษฐศาสตร์ให้ท่านทราบเพื่อจะได้เข้าใจบทบาทของอุดมศึกษาต่อไปในอนาคต นักเศรษฐศาสตร์เข้าใจโลกว่า เมื่อมีการผลิตของมาหนึ่งอย่าง มันมีปัจจัยการผลิตที่เขาเรียกว่าเป็น Input มี 3 ประเภทด้วยกันหลักๆ 1) ที่ดิน เราต้องมีที่ดินสร้างตึก ผลิตอาหาร เกษตร 2) เราต้องมีทุน capital เป็นเงินทุน หุ่น 3) เราต้องมีคน man power มี 3 อย่างในสมการการผลิต วันดีคืนดีนักเศรษฐศาสตร์เอามาคำนวณกัน ประเทศนี้การผลิตมันสูงไปขนาดนี้ เอาส่วนที่คนเพิ่ม เอาส่วนที่ทุนเพิ่ม เอาส่วนที่ดินเพิ่ม แต่ที่ดินมันไม่เพิ่มหรือครับ ที่ดินมันมีแค่นี้ก็แค่นี้ ไม่เหมือนกับที่ฮอลแลนด์ที่ผมไปอยู่ ทุกปีเขาจะถมทะเลไปเรื่อยแล้วก็มีที่ดินเพิ่ม ปกติที่ดินไม่เพิ่ม คนก็มีเพิ่มบ้างแต่ไม่ได้เพิ่มอย่างมากมายตลอด ทุนที่เพิ่มมากที่สุด เราถึงได้เห็นมาสนใจทฤษฎีไฟแนนซ์มากจนเกินเหตุ แต่วันดีคืนดีนักเศรษฐศาสตร์มาคำนวณกันบอกว่าการขยายตัว สมมติ 5% ของการขยายตัว 3% ครึ่งมาจากทุน มาจากคน มาจากที่ดิน อีก 1% ครึ่งไม่อยู่ใน 3 ตัวนี้ นักเศรษฐศาสตร์อธิบายไม่ได้ว่า 1% ครึ่งมาจากอะไร คิดกันใหญ่เลย ก็ในที่สุดเราก็มาค้นพบจนปัจจุบันในโลกนี้ นอกจาก 3 อย่างที่เป็น fundamental inputs จริงๆ แล้ว และยังมีอีกหนึ่งตัวที่เรียกว่า total factor productivity คือผลิภาพรวมของทุกอย่างอย่างรวมกันหมดเลย มันก็คือเรื่องของการศึกษาที่ทำให้คนประสบความสำเร็จดีขึ้น รู้จักเรียนรู้ รู้จักมีประสิทธิภาพดีขึ้น เปลี่ยนวิธีการผลิต

ดีขึ้น ทุนซึ่งเคยเป็นทุนซึ่งสมัยก่อนเป็นเรื่องของรถจักรไอน้ำ เดียวนี้เราไปหลายโลกแล้ว ทุนก็เปลี่ยนไปได้ คนก็เปลี่ยนไปได้ ยิ่งคนได้รับการศึกษามากขึ้น คนจะมีความคิดความอ่านดีขึ้น แก้ไขปัญหาได้ดีขึ้น มีวินัยในการผลิตมากขึ้น มีความเข้าใจโลกมากขึ้น ทั้งหมดนี้เราเรียกว่าเป็น total factor productivity โดยเฉพาะตัวที่เขาเน้นที่สุดตัวนี้คือคำว่า R&D innovation คือการมีนวัตกรรม เกิดทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ขึ้นมามากมายเลยทีเดียวที่อยู่บนพื้นฐานของนวัตกรรม ทำให้ที่ดินก็ไม่เปลี่ยน คนก็ไม่เปลี่ยน ทุนก็ไม่เปลี่ยน แล้วยังผลิตของได้มากขึ้นเรื่อยๆ มันมาจากการที่มีนวัตกรรม

ท่านคงนึกไม่ออก สมัยก่อนโลกที่ไม่มี I-pad smart phone เรื่องการ connectivity อยู่ในตัว total factor productivity เมื่อคุณ connect กันดีขึ้น ไม่ต้องขึ้นเครื่องบินเข้าไปเพื่อไปประชุมกัน ไปติดต่อต่อรอง สมัยก่อนเรื่องราคาสินค้าเกษตรในตลาด โลกขาวนาเราไม่รู้หรอก เดียวนี้กดเครื่อง smart phone วันนี้นำเข้าเป็นเท่าไร มันเป็นเท่าไร อย่างเป็นเท่าไร กดทีเดียวรู้หมด ผมไปเจอกับคนที่ทำประมงที่อินเดีย เขาออกเรือประมง เขากด smart phone เขาดูได้เลยเวลานี้แหล่งปลาใหญ่ที่เขาจะออกไปวันนี้อยู่ที่ไหน ตรงไหน ทะเลตรงไหนกำลังมีลมสุ่ม เอาเรือไปจับปลาได้หมดกลับเข้ามา ผมขึ้นไปที่ภูฏาน ไปช่วยเกษตรกรข้างบนภูเขา ถนนขึ้นไปก็แค่นั้นบนนั้นเขาปลูกผักปลูกดอกไม้ เพราะทุกวันเขาได้ข้อมูลจากตลาด auction ที่ฮอลแลนด์ ที่ออสเตรเลีย จะบอกทันทีว่าเขาต้องผลิตอะไรเท่าไร เวลานี้ทุกอย่างในโลกมันเกิดมีประสิทธิภาพขึ้นมาโดยการศึกษาอันนี้ โดยที่มีคนเข้าใจเรื่องพวกนี้โดยที่มีคนค้นคิดนวัตกรรมใหม่ขึ้นมาเรื่อยๆ สมัยผมเรียนหนังสือทำเรื่องคำนวณ คอมพิวเตอร์เครื่องใหญ่เกือบครึ่งห้อง ต้องป้อนบัตรเป็นพันใบเลย

ทั้งวันทั้งคืนไม่ต้องหลับนอน นั่งเฝ้าเครื่อง เคียวนี้กดปั๊มทำ regression analysis เติ๋ยวเดียวเสร็จ เพราะฉะนั้นนี่คือความคืบหน้าของการศึกษา ในระดับ fundamental frontier analysis ที่ขยับไปเรื่อยๆ

ผมยึดเรื่องการศึกษาเป็นหลักมาโดยตลอด ผมไปช่วยเขาทำแผน พัฒนาระบบการศึกษา ส่วนหนึ่งที่การศึกษาไม่ไปไหน อาจจะโทษพวกผมบ้างก็ได้ เพราะไปช่วยเขาทำหลายแผน ผมหนีเขาไปทำจากแบงก์ชาติ ผมอยู่แบงก์ชาติผมจะทำเรื่องการเงิน แต่ผมช่วยสภาพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ ผมไปช่วยที่สภาปฏิรูปการศึกษาอยู่พักใหญ่ ทุกวันนี้ผมก็ยังเชื่อว่าการพัฒนาการศึกษาการปฏิรูปยังเป็นหัวใจอยู่ วันก่อนผมกำลังรวบรวมบทความของผมใน 30-40 ปีมา เป็นหนังสือ บทความเรื่องหนึ่ง เรื่องการศึกษาไทย ผมส่งไปให้คนอ่านเขาตกใจว่าคุณอย่ามาหลอกผม มันเหมือนเขียนเมื่อวานนี้ และสิ่งที่มันแยคือ ถ้าท่านไปดูตัวเลขของ PISA ของ OECD ตัวเลขของผลการเรียนคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ แยกไปกว่าเมื่อ 40 ปีที่แล้วอีก มันเป็นไปได้อย่างไรที่ในอาเซียน 10 ประเทศ ประเทศไทยในเรื่องของการอ่าน วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ 3 วิชาหลักที่เขาทดสอบของ PISA เราอยู่เกือบที่หลังสุด เรื่องการอ่าน เราแพ้ประเทศเพื่อนบ้าน ผมไม่อยากจะเอ่ยชื่อ เพราะคิดว่าเราไปดูถูกเขา ไม่ใช่อย่าคิดว่าเขายากจนเขาอ่านหนังสือไม่ออก เขาอ่านหนังสือได้ดีกว่าเรา ภาษาเขาดีกว่าเรา ผมมีเพื่อนที่เป็นชาวเขมร พูดภาษาฝรั่งเศสคล่องโดยธรรมชาติ เพราะเขาเกิดมากับภาษาฝรั่งเศส ปัจจุบันนี้เขาพูดภาษาอังกฤษคล่องเหมือนกัน เพราะเขาเรียนภาษาอังกฤษเพิ่มเติม เขาพูดอีก 2 ภาษาต่างประเทศดีกว่าเราอีก ไปสมัครงานที่ UN คนไทยสมัครรู้ภาษาอังกฤษอย่างเดียว เขารู้อีก 2 ภาษา เขาชนะ

ในเรื่องของมหาวิทยาลัยในอุดมคติ ในขณะนี้ในโลกที่เปลี่ยนไป เมื่อสักครู่นี้ผมพูดถึงว่ามันต้องเป็น global reach มี globalization มี connectivity ทุกอย่างมี total factor productivity ให้มันดีขึ้นต้องทำอย่างนั้น เวลาในโลกที่เจริญเร็วที่สุดคือเอเชีย ขณะนี้เรากำลังอยู่ในศตวรรษของ Asia Pacific ต่อจากนี้ไปอีก 100 ปี เราจะเป็นมหาอำนาจทางเศรษฐกิจของโลก อันนี้ไม่ใช่เรื่องแปลก เพราะเวลานี้คน 7,000 ล้านคน คนกว่าครึ่งหนึ่งของโลก อยู่ในเอเชีย อินเดียกับจีนมีคนเกือบ 2,500 ล้านคนเข้าไปแล้ว เพราะฉะนั้น เราคือ powerhouse ของโลก อีกไม่กี่ปีข้างหน้าคนที่กำลังซื้อมากคือคน ระดับกลาง 60-70% จะอยู่ในเอเชีย เพราะอย่างนี้ทั่วโลกหันมาลงทุนใน เอเชียหมด ถ้าเผื่อท่านไปดูสินค้าแบรนด์เนมทั้งหลายอยู่ยุโรปขาดทุนหมด แต่มาขายดีในเอเชีย เวลานี้คนฝรั่งเศสและคนในยุโรปตีมไวน้อยลงทุกปี คนในเอเชียตีมไวนเพิ่มขึ้นทุกปี เพราะฉะนั้นไวต์ดี ที่ผลิตที่ยุโรปอยู่ได้เพราะ มาขายที่เอเชีย อะไรก็เอเชียหมดเวลานี้ เครื่องมือ เครื่องฟิง เครื่องเทคโนโลยี สมัยใหม่ รถยนต์ ฯลฯ มาจากเอเชียทั้งหมด รวมทั้งการพัฒนาเรื่องการบริการ เช่น การท่องเที่ยว การเดินทาง มาจากเอเชียทั้งนั้น คนจีนเพิ่งจะเริ่มเดินทาง ยังเดินทางไปต่างประเทศไม่ถึง 100 ล้านคน 10% ของประชากรก็เป็นอะไร ที่มหาศาลมหาโหดมากในเอเชีย แต่ที่สำคัญยิ่งกว่านั้นในเอเชียเป็นแหล่งที่มีการลงทุนด้านการศึกษามีการขยายตัวสูงที่สุดในโลก บังเอิญผมได้เคยไป บรรยายที่มหาวิทยาลัย Yale ผมเจอกับศาสตราจารย์ชาร์ด เลวิน ซึ่งเป็น อธิการบดีของ Yale ในขณะนั้น เป็นคนดีมาก เป็นนักการศึกษา ส่วนผมเป็น นักเศรษฐศาสตร์ แต่เราคุยกันถึงเรื่องความเป็นเลิศของมนุษย์ ซึ่งเราเห็นตรง กัน มนุษย์จะมีกินอยู่พอ มีเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่ม มีอาหาร ผมก็เป็นเลิศได้ แต่ถ้า ผมจน ไม่มีเสื้อผ้า ไม่มีอาหารการกิน ผมไม่มีงานทำผมก็เป็นเลิศไม่ได้ ผมก็

เป็นมนุษย์ที่ดีที่สุดไม่ได้ ผมคงเป็นมนุษย์ที่มีจริยธรรมไม่ได้ เพราะฉะนั้นผมบอก
ผมคุยกับนักการศึกษาผู้รู้เรื่อง แต่นักการศึกษาต้องคุยกับผมผู้รู้เรื่องเหมือนกัน
เงินที่คุณเอาไปลงทุนนั้นไม่ใช่ลงทุนเพื่อให้การศึกษาของคุณเจริญอย่างเดียว
แต่มันต้องมีวัตถุประสงค์ว่าคุณต้องเรียนไปเพื่ออะไร

เงินงบประมาณทั้งหลายที่มาจากเรื่องการศึกษามันมากมาย สิ่งที่มีน
นำพิศวงที่สุดคือเรามีการลงทุนด้านการศึกษาที่ไม่แพ้ชาติอื่นใดในโลก เวลา
นี้ตัวเลขการลงทุนของไทยในด้านการศึกษาต่อปีงบประมาณในการศึกษา
ประมาณร้อยละ 4 ถึงร้อยละ 5 ถ้าเป็นสัดส่วนในงบประมาณก็คือร้อยละ 25
ผมจำได้สมัยตอนอยู่รัฐบาลตอนที่ประเทศชาติล่มสลายต้มยำกุ้ง เราพูดกัน
เลยในรัฐบาลว่าขอให้ตัดงบทุกอย่างได้ ตัดงบอาวุธก่อน เราเลิกซื้อเครื่องบิน
ท่านนายทวนกับผมไปเจรจาที่อเมริกา บอกเลยว่าอาวุธที่ตั้งใจจะซื้อวาง
มัดจำไว้ ขอคืนมัดจำ เราเลิกซื้อจริงๆ แต่การศึกษาเราไม่ตัด นี่เป็นตัวอย่าง
ที่ดีอันหนึ่งที่ผมมีความเชื่อมากและเราไม่ตัด เพราะฉะนั้นงบการศึกษาใน
อาเซียนของเรานี้เป็นงบที่สูงที่สุดอันหนึ่ง ผมวางงบการศึกษาสูงกว่าที่เงินให้ใน
ประเทศจีนด้วยซ้ำ ไทยประมาณ 4% ของรายได้ประชาชาติ ของจีนขณะนี้
ผมเข้าใจว่าไม่เกิน 2 - 3% แต่อาจจะบอกว่าเงินใหญ่จริงๆ แล้วในสัดส่วน
น่าจะสูงได้มากกว่านี้ ของเราในงบประมาณประมาณร้อยละ 20 สมัยก่อนเคย 25
ก็ถือว่าสูงมากแล้ว ไม่มีที่ไหนสูงกว่านี้ แต่ผลที่ได้รับมันน่าเศร้าที่สุด วันก่อน
TDRI ถึงได้ออกมาประกาศการบริหารการศึกษาของเราล้มเหลวที่สุด ฟังแล้ว
น่าเสียใจ เพราะผมก็มีเรื่องการศึกษาอยู่ในหัวใจตลอดเวลาและหวังเห็น
และคิดว่าน่าจะดีกว่านี้ ปรากฏว่าล้มเหลวที่สุด ล้มเหลวตั้งแต่การจัดสรร
งบประมาณควรจัดสรรให้มันมีความเท่าเทียมกันระหว่างในเมืองกับในชนบท
เราเป็นประเทศที่จัดสรรงบประมาณเรื่องการศึกษาที่ไม่เท่าเทียมกันที่สุด

ของโลก เรามิถึงประมาณที่สูงสุดอันหนึ่งของโลก แต่การจัดสรรงบประมาณ
ในเมืองกับในชนบท เขาบอกว่าเด็กในเมืองจากเด็กมัธยมจะเข้าเรียนระดับ
อุดมศึกษามีโอกาสจะเข้าเรียนสูงเป็น 6 เท่าของเด็กที่อยู่ในชนบท คือ
หมายความว่าถ้าเราอยู่ใกล้แหล่งของเงิน อยู่ใกล้แหล่งของความเจริญ เราก็มี
โอกาสดีกว่า การศึกษาในบ้านเราเลยกลายมาเป็นแหล่งของความไม่
เท่าเทียมกัน

ความไม่เท่าเทียมกันในโลกนี้เพิ่มขึ้นทุกวัน ถ้าโลกนี้เป็นโลกของการ
พัฒนานวัตกรรม วิทยาศาสตร์ ใครก้าวหน้า ใครทันต่อโลก ใครคิดค้นได้ก่อน
คนนั้นไปเจริญก่อน คนที่มีเงินมากกว่า ลงทุนได้เร็วกว่า จะเจริญกว่า อเมริกา
เทียวนี่ที่มีการล่มสลายทางเศรษฐกิจ การฟื้นตัวใหม่ของเศรษฐกิจอเมริกา
ทำให้คนที่มีรายได้เพิ่มขึ้นเป็นคนรวยทั้งนั้น Oxfam International (เป็น
องค์กรที่ทำงานทั่วโลกเพื่อต่อสู้เพื่อคนยากจน ความเสมอภาค และความ
อยู่ดีศรีธรรม) ออกข้อมูลว่าคนที่รวยระดับ dollar billionaire เงินหมื่นๆ ล้าน
ของโลก 60 คน ปัจจุบันนี้เป็นเจ้าของความร่ำรวยของทรัพย์สินของโลกครึ่ง
หนึ่ง 60 คนเท่านั้นในคน 7,000 ล้านคน เป็นไปได้อย่างไร ถ้าเป็นโลกของ
ระบบสังคมนิยมทั้งโลกได้ก็จะเอาพวกนี้มาแล้วบอกว่าคุณกินไม่หมดหรอก
เพราะฉะนั้นขอมาเปลี่ยนย้ายหน่อยได้หรือไม่ สิ่งเหล่านี้กำลังจะเกิดขึ้น
ท่านจะเห็นว่ากระบวนการประท้วงต่อต้านระบบเศรษฐกิจที่ไม่เป็นธรรม
เช่น bottom billion และ Arab spring เป็นเรื่องที่เกิดขึ้นจากการไม่เท่าเทียม
ในโลกด้วยกันทั้งนั้น ความไม่เท่าเทียมที่คนยากจน ไม่ต้องคิดถึงเรื่องไปเข้า
โรงเรียนได้หรือไม่ แต่ห่วงเพียงแต่จะมีกินหรือไม่กิน เวลานี้ FAO มีตัวเลข
ประเทศที่มีอาหารไม่เพียงพอตลอดเวลา เขาบอกว่าเวลานี้ในโลกมีคนเข้าอน
ด้วยความหิวหรือมีอาหารไม่เพียงพอประมาณ 800 ล้านคน เมื่อ 10 ปีที่แล้ว

เป็น 1,000 ล้าน คือโลกมันเริ่มดีขึ้น หรือคนมีกินเพียงพอมากขึ้น เด็กมีอาหาร มี nutrition ดีขึ้น แต่มันก็ยัง 800 ล้าน 80% อยู่ในเอเชีย

เพราะฉะนั้นปัญหาของเราก็คือ เรื่องของการศึกษาและความเท่าเทียมกัน ตั้งแต่ผมทำการศึกษามาตั้งแต่สมัยเมื่อ 40 ปีที่แล้วมาจนถึงทุกวันนี้ที่เขียนไว้ คือถ้าเราทำไม่ดี อุดมศึกษาในอุดมคติจะไม่มี จะเป็นอุดมศึกษาที่ทำให้คนยิ่งเหลื่อมล้ำมากยิ่งขึ้น เพราะคนรวยมีโอกาสได้ศึกษาสูงกว่า คนรวยมีโอกาสลงทุนในนวัตกรรมเร็วกว่า มีโอกาสซื้อไอแพดได้เร็วกว่า ได้ข้อมูลสูงกว่า เข้าตลาดหุ้นมีเรื่องหุ้นดีกว่าคนอื่น ผมถึงเรียนให้ทราบว่ามันหลายครั้งนี่อเมริกาเอาเงินมาอุดหนุนเศรษฐกิจเป็น 5 ถึง 7 ล้านๆ เหรียญ เศรษฐกิจโตมานิดเดียวเงินไปอยู่ไหนหมด เงินไหลเข้าตลาดหลักทรัพย์หมด ไปเล่นหุ้นหมดเพราะไม่รู้จะไปใช้ทำอะไร คนเล่นหุ้นตลอด 6-7 ปีที่ผ่านมาว่ารวยกันมากมาย เขาถามเศรษฐกิจดีไหม ไม่ได้เกี่ยวอะไรเลยกับเศรษฐกิจ แต่ใบหุ้นมีค่ามากขึ้น ปีนี้เขาบอกเศรษฐกิจอเมริกาจะดีขึ้น วันก่อนผมออกไปอภิปรายให้ฟังว่าทำไมยังไม่ดีขึ้นตรงนี้เป็นอีกเรื่องหนึ่ง ผมขอว่าต่อไปอีกสักนิดหนึ่งว่าเอเชียจะเป็นศูนย์กลางของความเจริญของโลกต่อไป นอกจากจำนวนประชากรแล้วเรายังมีคนชั้นกลางที่กำลังขยายตัวมากขึ้น เรามีการลงทุนในการศึกษาสูงอันหนึ่งของโลก ผมว่าเมืองไทยเป็นหลัก แต่ว่าในการจัดการการศึกษาของไทยนั้นเป็นตัวอย่างที่ดีไม่ได้ ใครเป็นตัวอย่างที่ดี ญี่ปุ่นเคยเป็นตัวอย่างที่ดี ตอนหลังก็โดนเกาหลีไล่ขึ้นมา โดนจีนไล่ขึ้นมา โดนสิงคโปร์ไล่ขึ้นมา ได้หัวนี้ ฮองกงเขาไล่ได้อย่างไรที่ขึ้นมาเป็นอุดมศึกษาในอุดมคติได้

ประเทศจีน อดีตรัฐมนตรีพาณิชย์ เจ้อ หมิน ไปเปิดงานครบ 100 ปีของมหาวิทยาลัยปักกิ่งเมื่อปี ค.ศ. 1998 เมื่อ 20 ปีมาแล้ว เป็นวันที่พลิกผันการศึกษาของจีนโดยสิ้นเชิง ท่านคงไม่ลืมว่าปี ค.ศ. 1978 เป็นปีที่เติง เสี่ยว ผิง

ผันนโยบายเศรษฐกิจจากระบบสังคมนิยมมาเป็นระบบตลาด โดยการไปเปิดตลาดที่เสินเจิ้น และ 20 ปีให้หลัง อดีตประธานาธิบดีเจียง เจ๋อ หมิน ในงานครบรอบ 100 ปี มหาวิทยาลัยปักกิ่ง ได้ประกาศปณิธานว่าต่อไปนี่จีนจะพัฒนาอุดมศึกษาในศาสตร์ที่มีการค้นคว้าวิจัยทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ลงทุนในอุดมศึกษาอย่างรุนแรง ซึ่งสมัยนั้นจำนวนเด็กเข้าอุดมศึกษาไม่ถึง 10% ของเด็กอายุในวัยเรียน ของไทยเราขณะนี้ผมคิดว่าไม่ต่ำกว่า 50% เป็นเด็กที่ลงทะเบียนเข้าอุดมศึกษา ต่อเด็กที่มีอายุในวัยเรียน ของเราเกิน 50% ของเงินเมื่อ 20 ปีที่แล้วไม่ถึง 10% เดียวนี้เงินผมประมาณว่าอาจจะถึง 50% แต่เงินจากไม่มีอะไรเลยสร้างมหาวิทยาลัยและมีการประกาศนโยบายตอนนั้น ด้วยว่า ต่อไปนี่จีนจะมีนโยบายพัฒนาสร้าง World Class University 9 แห่ง ปัจจุบันนี้เขาขยายมาเป็น 10 หรือ 20 แห่ง แต่ตอนนั้นประกาศ 9 แห่ง และมหาวิทยาลัยปักกิ่ง ก็เป็นมหาวิทยาลัยชั้นนำ ตรงจุดนั้นรัฐบาลเขาเพิ่มการลงทุน ทำหลายอย่าง ซึ่งผมทราบบางเรื่องที่เขาทำ เรื่องหนึ่งที่ผมเห็นคือเรื่อง ผมก็มีเพื่อนคนหนึ่งที่เป็นนักเศรษฐศาสตร์ระดับโลก ชื่อ Justin Lin เป็นคนไต้หวัน เด็กๆ ไม่รู้แก่ทำไม แก้วยน้ำข้ามช่องแคบไต้หวันมาขึ้นแผ่นดินจีน แล้วมาเรียนหนังสือในประเทศจีนจนกลายมาเป็นนักเศรษฐศาสตร์มือหนึ่งของจีน และเงินส่งไปเป็น chief economist ของ World Bank เป็นครั้งแรก ในประวัติศาสตร์โลกที่คนจบจากเอเชียไปเป็น chief economist ของธนาคารโลก สมัยนั้นมหาวิทยาลัยปักกิ่งเพิ่งเปลี่ยนจากระบบสังคมนิยมมาเป็นตลาด เขามีการศึกษาาระบบตลาดเป็นอย่างไร เศรษฐกิจมหภาคเป็นอย่างไร เขาตัดสินใจตั้ง National Center for Economic Research ขึ้นที่มหาวิทยาลัยปักกิ่ง และเอานายจัสติน ลิน ที่เป็น chief economist ของธนาคารโลกมานั่งเป็นตัวประธาน นี่ไม่ใช่่ง่าย เพราะว่าคนคนนี้เขาไปอยู่ที่ไหน

ก็ได้ แต่เขากลับมานั่งเป็นประธานให้กับ National Center for Economic Research ที่ประเทศจีนและทำให้มหาวิทยาลัยปักกิ่ง ทำได้ดี ทำให้มีสมรรถภาพในเรื่องของการวิจัยที่เกี่ยวกับ Social Science ด้านเกี่ยวกับเศรษฐศาสตร์ได้มากขึ้นกว่าสมัยก่อน

ผมยังจำได้ไม่ลืมและผมเข้าใจว่าขณะนี้ National University of Singapore (NUS) มหาวิทยาลัยแห่งชาติของสิงคโปร์ ปัจจุบันนี้ต้องเข้าใจว่าจากการจัดอันดับ เป็นมหาวิทยาลัยที่จะเรียกว่าในอุดมคติก็ได้ เพราะมาจากที่ต่ำมาก เข้ามาเป็นเบอร์ 1 ของเอเชียในขณะนี้ เขารู้ตัวว่าเขาจะต้องมี global reach เขาต้องพัฒนาในเรื่องของการวิจัยให้มีการยอมรับในโลก ผมจำได้ว่าตอนอยู่ที่ UN ผมมีโครงการที่มีหลักสูตรของ UN หลักสูตรใหญ่ๆ ต้องใช้เวลาเป็นเดือน ฝึกอบรมทางด้านการพัฒนาเศรษฐกิจและการค้า คือผมเอาหลักสูตรนี้มาจาก WTO บวกกับ UNCTAD เป็นหลักสูตรที่พัฒนาคนนโยบายด้านการพาณิชย์ การส่งออก มาตรฐานการค้า เกี่ยวข้องกับการปกป้องคุ้มครองทางด้านเกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญา หลักสูตรแบบนี้เราจัดไปทั่วโลก เราไม่จัดที่เจนีวา เพราะจัดที่เจนีวาแพงมาก จัดที่เจนีวา 1 รอบ จัดรอบโลกได้ 4 รอบ ผมก็เอาหลักสูตรนี้ไปจัดที่แอฟริกา อเมริกาใต้ ไปจัดที่เอเชีย ที่เอเชียผมก็หาคนจัดด้วย UN ท่านก็คงทราบว่าเป็นคนไม่ค่อยมี มีคนเยอะแต่เงินไม่ค่อยมี เรามักจะจัดของพวกนี้โดยการให้ประเทศสมาชิกมาช่วยสนับสนุน ซึ่งนอกจากเรื่องการเงินแล้ว เราต้องการให้การเรียนการสอนในเรื่องการพัฒนาประเทศเพื่อการค้า การลงทุนให้คนที่อยู่ในอาณาเขตนั้นๆ ภูมิภาคนั้นๆ มีส่วนร่วมในการสอน ไม่ใช่ส่งคนที่นั่งอยู่บนหอคอยงาช้างอย่างพวกผมมาสอนอย่างเดียว ผมก็ต้องการมหาวิทยาลัยที่ดีๆ ทั่วโลก ในสมัยนั้นผมก็ติดต่อกับมหาวิทยาลัยดีๆ ทั่วโลกในเอเชีย 5 ปีมาแล้ว มหาวิทยาลัยสิงคโปร์

เข้าใจว่ามีฮ่องกง ก็คือมหาวิทยาลัยอันดับสูงๆ ติดต่อกันเข้ามา ทาง NUS มาเสนอจัดงานนี้โดยที่ขอรับภาระทั้งหมดเลย เขาจะเป็นคนเชิญนักศึกษา มาจากทั่วเอเชียประมาณ 30 คน เขาจะเป็นเจ้าภาพในการสอน 1 เดือน ออกค่าใช้จ่ายให้หมดทุกอย่าง ผมบอกต้องการครูประมาณครึ่งหนึ่งจากในเอเชีย และเราจะส่งครูไปอีกครึ่งหนึ่ง ปรากฏเขาหาครูมาให้ตามมาตรฐานที่เรา ต้องการ จนถึงบัดนี้ผมเข้าใจว่าเขารับจัดมาโดยเกือบจะถาวร กลายเป็นส่วนหนึ่งขององค์การสหประชาชาติที่รับจัดการฝึกอบรมในสูตรในแบบของ UN ในเรื่องของการพัฒนา แต่มาจากภูมิภาคแอฟริกาผมเปลี่ยนมาหลายประเทศ เปลี่ยนไปหลายมหาวิทยาลัย ในอเมริกาได้ก็เปลี่ยนไปหลายประเทศแล้ว แต่ในเอเชียยังอยู่ NUS อยู่เลย ซึ่งเวลานี้เขาเป็นตัวหลัก ผมเล่าเรื่องเหล่านี้ให้ท่านฟัง เพราะว่ามีวิธีที่จะ global reach มันต้องทำงานร่วมกับคนที่ในระดับที่เป็น global

ผมมีอีกเรื่องเล็กๆ NUS นอกจากจะทำเรื่องนี้กับ UN แล้ว เท่าที่ผมทราบก็คือเขาทำอะไรที่แข่งกับตัวเอง เช่น มหาวิทยาลัยมหิดล อย่างเช่น การค้นคว้าที่เกี่ยวข้องกับเรื่องการแพทย์ อันหนึ่งที่ทำให้เขาได้รับคะแนนสูงก็คือ การค้นคว้าวิจัยทางเรื่องของการแบ่งของเซลล์ ผมคิดว่าเรื่องการแบ่งของเซลล์ที่เราศึกษากันมานาน ก็แน่นอนมันอาจจะมีการศึกษามากขึ้น การทำ genomics ต่อไปในอนาคต ถ้าเป็นสิงคโปร์เขาเน้นเรื่องนี้มาก biomedicine เน้นมาก เขาก็มีทีมงานที่ทำเรื่องนี้ ผมเข้าใจว่าร่วมกับอเมริกา เช่น Yale หรือ Duke และเขาทำในเรื่องการแบ่งของ cell division เป็นเรื่องหลักและเขามีชื่อเสียงโด่งดังมาก ผมทำงานกับอีกมหาวิทยาลัยหนึ่งซึ่งไม่ได้เป็นเบอร์หนึ่งของเอเชีย เป็นเบอร์ 6-7 ของเอเชีย ชื่อ City University of Hong Kong เขาเห็นว่าฮ่องกงทำตัวเป็นกลางไม่ใช่จีน ไม่ใช่เอเชียที่เหลือ เขาต้องการเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาแหล่งนิติธรรมกฎหมายระหว่างประเทศในเอเชีย เพราะเวลา

นี้มีข้อพิพาทเรื่องกฎหมาย เรื่องการลงทุนสิ่งแวดล้อม ฯลฯ ฮองกงเขาถือว่า เขาจะพัฒนาตัวเองมาเป็นตัวที่ใกล้เคียง เป็นที่ตัดสินข้อพิพาททางการค้า การลงทุน เรื่องสิ่งแวดล้อม ฯลฯ เขาก็เอาพวกเรามาจาก UN เหมือนกัน มาจัดร่วมกับเขา มาพัฒนาหลักสูตรร่วมกับเขา จนทำให้ City University of Hong Kong เวลานี้ขึ้นมาเรื่อยๆ ติด 1 ใน 10 ของเอเชียเวลานี้ เอาวิชานี้มาเป็นวิชาหลักทางด้าน Law center และเอาเรื่องกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการ ยุติข้อพิพาทมาเป็นตัวหลัก

มหาวิทยาลัยสแตนฟอร์ดเป็นตัวอย่างที่ดีอีกหนึ่งเรื่อง ถึงแม้จะเป็น มหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงโด่งดังแล้วก็ตาม มหาวิทยาลัยสแตนฟอร์ดไม่ได้หยุดเลยในเรื่องการค้นคว้า วิจัย ผมอยู่ที่ WTO ก่อนมาอยู่ UNCTAD WTO ก็ไม่มีเงินที่จะไปพัฒนาแหล่ง Archive ของ WTO ย้อนหลังไปเมื่อปี ค.ศ. 1946 เกือบ 70-80 ปีมาแล้ว เพราะสมัยก่อน WTO มีสถาบัน General Agreement on Tariff and Trade (GATT) มีประวัติศาสตร์ว่าการประชุมครั้งแรกๆ ที่ประเทศเจนีวา เมื่อปี ค.ศ. 1946 Ernesto Guevara มาประชุมด้วยเป็นตัวแทนของคิวบามานั่งสูบบุหรี่ แล้วมานั่งประชุมที่ GATT เป็นรูปที่สำคัญทางประวัติศาสตร์มาก และปัจจุบันนี้คิวบาก็ยังเป็นสมาชิกอยู่ ตลอดเวลาคิวบา เป็นสมาชิกขององค์การการค้าโลก ปัจจุบันนี้อเมริการยอมรับแล้วทางการทูต

เอกสารทางประวัติศาสตร์ของ GATT มีเรื่องลึกลับซึ่งมากมายในการ เจรจาต่อรองเรื่องการค้า การลงทุน การต่อรองเรื่องสินค้าเกษตร ฯลฯ แต่เรา ไม่มีงบประมาณสร้างเก็บ Archive ก็ต้องถ่ายรูปไปใส่เก็บในฟิล์มเล็กๆ มหาวิทยาลัยสแตนฟอร์ดลงมาขอซื้อโครงการนี้ทั้งหมดเอาไปลงทุน เวลานี้หอสมุด ใหญ่ที่สุดเรื่องการค้าโลกไปอยู่ที่มหาวิทยาลัยสแตนฟอร์ด WTO ให้

ความร่วมมือ ผมไปอยู่ที่ WTO ประมาณ 3 ปี ก็ให้ความร่วมมือในการจัดระเบียบ
จัดในเรื่องประวัติศาสตร์ทั้งหลายของ WTO แล้วเอาไปเก็บไว้ที่นั่น ก็เป็นเรื่อง
แปลกกว่าเวลานี้ในเรื่องของประวัติศาสตร์โลก ในเรื่องของการเรียนรู้อะไร
ทั้งหลาย แหล่งเรียนรู้ก็คือ สถาบันที่มี global reach ไม่ได้แค่แลกเปลี่ยน
อาจารย์ ไม่ใช่แค่แลกเปลี่ยนนักศึกษา แต่อาจจะมีแหล่งเก็บรักษาความเป็น
institutional memory เป็นเรื่องของการทำวิจัยร่วมกัน มันเป็นเรื่องของ
การทำเรื่องโลกด้วยกัน ก็เป็นคุณสมบัติประการหนึ่งของการเป็นสถาบันการ
ศึกษาระดับโลกได้

ตัวอย่างเรื่องสุดท้ายเวลานี้ที่ UN มีโครงการใหญ่ที่เรียกว่า Sustainable
Development Goals (SDGs) เริ่มปี ค.ศ. 2015 ถึงปี ค.ศ. 2030 คือตัวที่
แปลงมาจาก Millennium Development Goals (MDGs) ก็คือหนึ่งใน
3 เสาหลักของ UN คือ เสาการพัฒนาเศรษฐกิจ มันเป็นเสาที่มีนโยบาย
ยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศกำลังพัฒนาระดับโลกให้
ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ให้มีเป้าหมายไม่ใช่แต่จะพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ
อย่างเดียว แต่มีเรื่องสังคม สตรี เด็ก สุขภาพของแม่ เรื่องของการใช้น้ำประปา
เรื่องของการศึกษา เรื่องของการฉีดยา วัคซีนไข้เจ็บทั้งหลาย ฯลฯ Millennium
Development Goals เริ่มต้นตั้งแต่ปี ค.ศ. 2000 ไปจบเอาเมื่อปีที่แล้ว ค.ศ.
2015 หลักใหญ่ๆ ของ Millennium Development Goals คือเรื่องของการ
ลดความยากจนของโลก ที่เขาเรียกว่า extreme poverty คนที่มีรายได้
ต่ำกว่า 1.25 ดอลลาร์ต่อวัน (ประมาณ 40 กว่าบาท) ให้เหลือครึ่งหนึ่ง นี่คือ
MDGs ระหว่างปี ค.ศ. 2000-2015 ส่วน SDGs คือต้องการจะลบล้างความ
ยากจนให้หมดไม่ให้มีเหลือเลยสำหรับคนยากจนระดับที่ต่ำสุด คือยากจนมี
แน่นอน แต่หมายถึงที่ยากจนเรียกว่าแย่ที่สุดไม่ให้มีเลยภายในปี ค.ศ. 2030

อีก 15 ปีข้างหน้า นี่คือเป้าหมายสำคัญ แต่เป้าหมายที่แฝงอยู่ในนั้นมี 17 เป้าหมาย ซึ่งเป็นเป้าหมายที่เราสรุปให้ฟังง่ายๆ เรียกว่าเป็นเป้าหมายของ 5P 1) planet เป็นเรื่องของโลก เป็นเรื่องของการพัฒนาสิ่งแวดล้อม เรื่องของ Green economy เรื่องของสิ่งแวดล้อม 2) people เป็นเรื่องของการศึกษา การรักษาพยาบาล 3) prosperity 4) partnership และ 5) peace รวมกันใน 17 เป้าหมายของ SDGs ซึ่งขณะนี้ทั่วโลกยอมรับไปแล้ว จากการประชุมใหญ่ที่องค์การสหประชาชาติที่นิวยอร์ก 17 เป้าหมาย มีเรื่องเกี่ยวกับเด็ก มีเรื่องแม่ มีเรื่องโรคเอดส์ โรคร้ายแรง มีเป้าหมายเรื่องความไม่เท่าเทียมกัน มีเป้าหมายเรื่อง gender equality แต่เป้าหมายที่สำคัญที่สุดผมคิดว่าคือ เป้าหมายการกำจัดความยากจน เป็นเรื่องใหม่สำหรับโลกในขณะนี้ เพราะว่าโลกในอดีตเราจะมุ่งเน้นว่าถ้าเมื่อโลกโต เศรษฐกิจโตดีเราก็คดี แต่มันไม่เป็นแบบนั้น เราได้เห็นแล้วว่าโลกที่โตมันเป็นการโตด้วยเรื่องของการเงิน เวลาที่การเงินโต มันโตไม่ได้หมายความว่าเรามีความเป็นอยู่ดีขึ้น ในเป้าหมายที่สำคัญอันหนึ่งใน 17 เป้าหมาย คือการโตของคนที่ยากจนที่สุด 40% ของโลก ผมถือเป็นเรื่องดีมาก เพราะต่อสู้เรื่องนี้มานานมาก เวลาเราพูดถึงเป้าหมายการโต จะพูดว่าประเทศชาติโตก็เปอร์เซ็นต์ แต่คนที่จนที่สุด 40% โตเท่าไร อาจจะไม่ได้เลยก็ได้ หรืออาจจะโตติดลบก็ได้ถอยหลังไปด้วย ยิ่งถ้าเรานับเกษตรกรไทยในขณะนี้ เนื่องจากสินค้าเกษตรโลกมันตกต่ำทุกปี ตอนหลังนี้รายได้ของเกษตรกรก็หดตัวลงไปทุกปี เพราะฉะนั้น 40% ที่ยากจนที่สุดของประเทศไทยผมว่าหดตัวลง

เพราะฉะนั้นเวลาเราตั้งเป้าหมาย เป้าหมายที่สำคัญมากของโลก ในขณะนี้คือเป้าหมายของ Sustainable Development Goals (SDGs)

ผมทำงานที่ UNCTAD ก็พยายามบอกเขาอยู่เสมอๆ ว่าเรื่องนี้เมืองไทยมีความคิด มีสิ่งที่เป็นของดี ท่านน่าจะทราบก็คือเรื่องหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economy Philosophy: SEP) ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ซึ่งมีเรื่องของความเป็นห่วงทางด้านการศึกษาปฏิบัติตามสายกลาง มีความเป็นห่วงในเรื่องของความมีเหตุมีผล มีความเป็นห่วงคนอื่น ไม่ใช่ห่วงตัวเองอย่างเดียว และมีสิ่งที่เป็นความเป็นห่วง เพราะเมื่อทำอะไรไปแล้วมีทางที่จะแก้ปัญหาหรือไม่ คือมีภูมิคุ้มกันเพียงพอหรือไม่ พระองค์รับสั่งเรื่องนี้ตลอดเวลา ทำอะไรไปมากๆ เสียหายเกิดอะไรขึ้น แล้วเราเห็นเหตุการณ์ที่ผ่านมายุ่งๆ ว่าถ้าเกิดอะไรขึ้นเราไม่มีแผนรองรับ ถ้าเราไม่มีการป้องกันตัวเองไว้ จะเสียหายหมดทันที และคนที่เสียหายเร็วที่สุด มากที่สุดมันเกิดขึ้นกับคนข้างล่าง และเขาไม่พิน คนข้างบนพินเร็ว ตลาดหุ้นพินเร็ว แต่คนข้างล่างเป็นปัญหาหนัก

เพราะฉะนั้นมหาวิทยาลัยที่ดีผมคิดว่าในการเรียนการสอนคงจะต้องสอนในเรื่องที่ให้เข้าใจสิ่งที่ว่าเราเรียนไปแล้ว เราเอาของพวกนี้ไปทำอะไรกันบ้าง ผมคุยกับริชาร์ด เลวิน เขาบอกผมไว้ 3 อย่าง ที่ผมจำไว้นานแล้ว ที่ Yale University เขาบอกว่าพวกเขาที่ Yale ที่ Harvard ใช้เวลาเป็น 100 ปี กว่าที่จะขึ้นมาชื่อเสียงเหมือน Oxford แต่สิ่งที่เขายึดเป็นหลักคือ 3 เรื่อง 1) เขาบอกว่าคุณคงไม่เชื่อก็คือเรื่อง Liberal arts เวลานี้เราเอาเรื่องนี้มาใช้เยอะ จีนก็เอามาทำ ไทยก็ทำ บังเอิญผมโตมาในลักษณะที่ไม่ใช้ Liberal arts ผมว่ามันเบา แต่มันดีตรงที่ว่าคุณอย่า specialise เร็วเกินไป เด็กเขายังไม่รู้เลยว่าเขาจะไปทางไหน คุณก็ให้เขาไปเรียนทางนี้แล้ว เขาหลงทางผิดกว่าเขาจะแก้ตัวก็จะช้า เพราะฉะนั้นให้เรียน Liberal arts ไปก่อน อย่างที่ผม

ไปที่ Fudan University เมืองเซี่ยงไฮ้ เขาเอาปีเดียว ท่ออเมริกา 2 ปี เขาบอกว่า
ได้ผลดี ทำให้คนของเขาสามารถมี matching ระหว่างคนที่จบอุดมศึกษา
กับในเรื่องของการที่มีงานทำมันง่ายขึ้นหน่อย ให้เด็กเข้าใจมันเลือกเอง
ไม่ใช่ครูบอกหรือพ่อแม่บอก ญาติพี่น้องบอก ไม่ใช่ เพราะฉะนั้นเรื่องที่ 1
คือ เขาอยากเห็นว่าให้มีลักษณะของการเปิดกว้าง

ผมไปอยู่มหาวิทยาลัยเคมบริดจ์มาพักนึง ผมก็บอกผมชอบระบบ
tutoring ผมชอบระบบอาจารย์ใกล้ชิดกับเด็ก คุยกับเด็กอยู่เรื่อยๆ สมัยที่ผม
ทำสมัยเริ่มต้นที่มหาวิทยาลัยโยนก ลำปาง ผมไปนั่งคุยกับเด็กทุกครั้งที่ย้ายไป
ลำปาง เพื่อไปบอกกับเด็กว่าคุณมาเรียนเพื่ออะไร คุณอยากจะเรียนวิชานั้น
วิชานี้ คุณรู้ไหมว่าเรียนเพื่ออะไร โลกนี้ขณะนี้ไปทางไหน อย่างไร ผมเล่าให้
คุณฟังแล้วคุณถามผมหน่อย แล้วผมจะบอกคุณว่าโลกจะไปทางไหนอย่างไร
อะไรที่คุณชอบคุณไม่ชอบ คือให้อย่างน้อยเด็กคิดอิสระได้ คือพยายามตีวเตอร์
เขาชัดๆ เมื่อผมไปแล้วแต่ละวิชา แต่ละคนที่จะเรียน ผมเอาวิชาหมากรุก ท่าน
คงแปลกใจมาก ผมชอบหมากรุกฝรั่ง ผมเล่นจนกระทั่งเวลาเรียนหนังสืออยู่
ที่ฮอลแลนด์ ผมเกือบจะเลิกทุนของเบงก์ชาติเพื่อมาเป็น chess grandmaster
ผมเล่นจนกระทั่งว่าเวลาเรียนหนังสือผมไม่เรียน ผมหนีไปแข่งในทัวร์นาเมนต์
ต่างๆ จนกระทั่งผมได้อันดับสูงขึ้นเรื่อยๆ บังเอิญผมโชคดีไปเจอ grandmaster
คนหนึ่งเป็นชาวดัตช์ ผมมี professor คนหนึ่งเป็นแชมป์โลก เขาสอนวิชา
คอมพิวเตอร์ให้ผม คนนี้เป็นแชมป์โลกหมากรุก สมัยปี ค.ศ. 1920 เป็นคนที่
ไม่ใช่รัสเซียคนแรก ชื่อ Professor Max Euwe ผมเคยเล่นเสมอกับแก ผมมี
ความรู้สึกว่าผมเลิกเรียนดีกว่า ผมไปเรียนทำไม เล่นหมากรุกดีกว่า โชคดีที่
ผมไปรู้จักกับ professor ที่บอกว่าคุณเลิกคิดได้ ดีแล้วคุณก็ไม่มีอะไรกิน

professor ที่เป็นแชมป์โลกเขาบอกผมว่า เขาทำได้ทุกวันนี้ เพราะว่าทุกวันนี้สอนหนังสือไปด้วยแล้วก็เล่นหมากรุกไปด้วย สมัยนั้นทำได้ เดียวนี้ทำไม่ได้แล้วนักเล่นหมากรุกเป็นมืออาชีพหมดแล้ว ผมเล่าให้ฟังแบบนี้เพราะว่าหมากรุกเป็นอะไรที่พัฒนาความคิดอิสระของคน เป็นอะไรที่ทำให้คนรู้จักวางแผน รู้จักรับผิดชอบ เมื่อเดินผิดแล้วต้องรู้จักรับผิดชอบ เมื่อแพ้ต้องรู้จักเจ็บปวด หมากรุกเป็นอะไรที่มี research เป็นเกมที่มีหนังสือเขียนมากที่สุดในโลกของเกมที่ทั้งหลายในโลก มีหนังสือเขียนประมาณ 2 - 3 หมื่นเล่ม ผมเก็บไว้หลายร้อยเล่มในห้องสมุดผม มันเป็นอะไรที่ศึกษาไม่จบ ผมเล่าให้ฟังแบบนี้เพราะว่าผมสอนอยู่ที่มหาวิทยาลัยโยนก ผมเอาวิชาหมากรุกไปให้เขาสอนด้วย ในเวลานี้หลายประเทศในยุโรปมีวิชาหมากรุกเป็นวิชาบังคับในระบบการศึกษา investment banker หลายคนที่ผมรู้จัก เขาบอกว่าการรับคนเขาจะถามด้วยว่าคุณเล่นหมากรุกเป็นหรือไม่

ประการที่ 2 ที่ Richard Levin พูดถึงก็คือเรื่อง Research แกบอก Research Research Research ทำ Research อย่างโมโหหาร คุณเปิดก็ Center แต่ Center of excellence ต้องมีให้ได้ หมายความว่าเราต้องดึงคนที่ป็นนักวิจัยที่ดีที่สุดของเรา ริชาร์ด เลวิน เขาบอกซื้อคน คุณก็ต้องซื้อเงินเขาซื้อไปเยอะเลย เวลานี้กัรต้า ทำแบบเดียวกัน Qatar Foundation ซื้อคนจากยุโรป ซื้อคนจากอเมริกา ไปนั่งอยู่ที่กรุงโตฮากันเต็มเลย เวลานี้เขาใช้วิธีลัดขั้นตอนกันหมด เพราะฉะนั้น ผมก็เสนอว่าถ้าเผื่อจะเป็นมหาวิทยาลัยในอุดมคติ เป็น world class university ที่ NUS กำลังทำแบบเดียวกัน ซื้อคนไปหมด ใครที่ดีที่สุดเอาไปนั่งทำงานที่นั่น ผมคิดว่าเรื่องนี้เป็นเรื่องที่ 2 ที่ฝากเรียนเอาไว้ บางอย่างเขาบอกว่าการแบ่งงบประมาณเขาเล่าให้ผมฟังประวัติ

สมัยโบราณของอเมริกา แบ่งงบประมาณไปทำ research กระจายแบ่งโดยการ
ใช้คนเป็นกลางในการตัดสินใจ อย่าได้ใช้อิทธิพล อย่าได้ใช้ความเป็นคนอาวุโส
seniority มีเส้นสาย เขาบอกว่าในเอเชีย เวลาเราแบ่งเงินงบประมาณกัน
ผมเคยนั่งอยู่ในคณะกรรมการงบประมาณ รัฐสภา บางครั้งนำเป็นห่วง แต่ว่า
ถ้าผู้บริหารเมืองยังไม่เข้าใจว่างบการพัฒนา การวิเคราะห์ วิจัย R&D มันเป็น
งบทที่สำคัญมากๆ ไม่ใช่งบการสร้างตึก สร้างหอ สร้างห้องเรียน นักการเมือง
เข้าใจทันที สร้างตึก สร้างหอ ได้เลย พอบอกเป็นงบวิจัย ขอตัดคุณเลย
คุณวิจัยอะไร ไม่เห็นวิจัยแล้วได้ผลหรือวิจัยแล้วดีขึ้น งบวิจัยถูกตัดก่อนทุกที
เพราะฉะนั้นงบวิจัยของเรามันเตี้ยอยู่ตลอดเวลา มีที่ไหนครับที่เวลานึงงบวิจัย
ของประเทศ 0.25% ของรายได้ประชาชาติน่าอัศจรรย์มาก ในขณะที่ประเทศ
ใกล้ๆ บ้านเราเวลานี้อย่างน้อยร้อยละ 1 - 2 (ร้อยละ 2 คือมาตรฐานเฉลี่ย
ของ UN) ผมเพิ่งคุยกับกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี บอกว่าจะไปถึง
เหมือนกัน แต่ขอค่อยๆ ไป ผมก็เชื่อท่านไปก่อน ก็ค่อยๆ ไป 0.2 มันค่อยๆ ไป
ไม่ได้นะมันนานแล้ว เกาหลีเวลานี้เขาประกาศแล้วจะไปถึง 5% เกาหลี
สมัยก่อนทำโทรศัพท์ยังไม่เป็นเลย Samsung ไปเอาเทคโนโลยีจาก Sony มา
จากญี่ปุ่นสมัยตึกดำบรรพ์มาแล้ว ต่อมาเกาหลีมาวิจัยเองต่อจนพัฒนาจอ
โทรศัพท์แบบบางที่สุดได้ ตอนหลัง Sony ต้องเลิกทำ แพ้ไปเลย เพราะเกาหลี
ทำการวิจัยไม่หยุด มหาวิทยาลัยชั้นนำของเขาเวลานี้เป็นเรื่องของ Science
Technology อยู่ใน Top ของเอเชีย เขาวิจัยไม่หยุด และการวิจัยเป็นไปตาม
ความต้องการของภาคเอกชน อันนี้เป็นสิ่งที่ผมพูดมาและผมขอเน้นด้วย
เมืองไทยผมพยายามอ่านดูว่าเน้นอะไรบ้าง เรื่องเกี่ยวกับการวิจัย ผมคุยกับท่าน
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ท่านเป็นรัฐมนตรีที่ดี

มากที่สุดคนหนึ่งในรัฐบาลนี้ ศรีทธธามาก ชื่อพิเชฐ ดุรงคเวโรจน์ ท่านเข้าใจดีมาก แล้วท่านก็เป็นคนที่เริ่มต้นที่พยายามโยกการวิจัยของอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยกับทางด้านภาคเอกชน เรามีทำครับ แต่ไม่มีทำเป็นรูปแบบที่เป็นปกติเหมือนที่เราเห็นทั่วโลกนี้ ก็คือรัฐบาลให้งบมา แบ่งงบตามความดี ความชอบ ความสามารถของอุดมศึกษาของมหาวิทยาลัย เสร็จแล้วก็มี การประเมินผล การประเมินผลเราไม่ได้ทำเท่าไร ประเมินผลว่าเอาไปแล้วไปใช้ไปทำ เอาไว้บนหิ้ง หรือทำเพราะมีความพอใจของอาจารย์ในมหาวิทยาลัย ต่างๆ ไม่ใช่ทำเพราะร่วมกับภาคเอกชน และเมื่อทำไปแล้ว วิจัยวัดความสามารถของมหาวิทยาลัยในอุดมคติก็คือดูว่าตัว contract ที่ได้มานี้ ได้จากรัฐบาลเท่าไร ได้จากเอกชนเท่าไร เพราะถ้าเพื่อทำดีแล้วเอกชนเขาจะเอาเงินมาให้แล้ว ในที่สุด contract ก็จะเป็นส่วนของเอกชนมากขึ้นเรื่อยๆ และจะทำให้ การวิจัยมันเป็นเรื่องซึ่งเป็นประโยชน์ต่อภาคเอกชน ต่อภาคการค้าทั่วไป

เรื่องที่ 3 ทีริชาร์ด เลวิน บอกผมก็คือคำว่า “focus” เขาบอกว่ามนุษย์เราจะทำ excellence ทุกอย่างในโลกนี้มันเป็นไปได้ ถ้าเผื่อคนเดียวจะ excellence โน่นนี้ ทุกอย่างมันไม่ได้ คุณต้องมี focus เข้าใจว่าอย่างเช่น มหิตลก็เช่นเดียวกัน focus ของท่านดีมากเลย เพราะเวลานี้โลกต่อไปในอนาคต โดยเฉพาะไทย ในเอเชีย จีนด้วยเป็นโลกของ aging society ท่านจะบอกเป็นห่วงก็น่าเป็นห่วง ดีก็ดีเพราะคนเราอายุยืนขึ้นเรื่อย aging society จะเป็นปัญหาโลกจริงๆ เพราะคนที่ support คนที่อายุมากเกิน 60 ปีนี้ มันน้อยลงทุกที คนอายุเกิน 60 มันเกินขึ้นมาเรื่อยๆ ทุกปี ขณะนี้ประเทศไทย คนอายุเกิน 60 คิดเป็นคร่าวๆ คือประมาณร้อยละ 14-15 มันมาก ในโลกนี้ เฉลี่ยส่วนใหญ่ไม่เกินร้อยละ 10 มีญี่ปุ่นที่ร้อยละ 30-40 ของไทยท่านายไว้ว่า

ภายในอีก 10 ปีข้างหน้าเราจะถึงร้อยละ 25 มันจะเป็นเรื่องดีมากเพราะว่าการแพทย์เราดี เราอายุยืนขึ้น แต่เด็กเราที่เกิดมาน้อยแล้วเขาต้องมาแบกพวกเราเอาไว้ที่อายุมากๆ เขาเป็นภาระมาก แต่มันเป็นสิ่งที่ดีเพราะว่าแบบอย่างท่านอาจารย์ทั้งหลาย เพราะว่าเรื่องของชีวิต ของสุขภาพ เรื่องยา การแพทย์ มันจะมีความหมายมากขึ้น ไม่ใช่เฉพาะในไทยเท่านั้น การที่รัฐบาลไทยประกาศตัวว่าเราจะ เป็น medical hub ผมอยากเห็นจริงๆ ว่าเราต้องเป็น medical hub จริงๆ คือ medical hub มันไม่ได้เกิดขึ้นโดยการประกาศแล้วเองบมาให้เฉยๆ มันต้องรู้ตัวว่า medical hub ที่มันเป็นมาตรฐานโลกเป็นอย่างไร WHO เขาว่าอย่างไรเรื่อง medical hub ผมรู้ว่าทางเราทำงานกับ WHO เยอะมาก และเขามองไทยด้วยความเคารพ ผมเห็นที่พวก WHO ทำงาน เขาเคารพทางด้านเจ้าหน้าที่ราชการของเราในกระทรวงสาธารณสุขสูงมากเลย และเรามีโอกาสดีมากที่เราจะสามารถขึ้นมาเป็น medical hub แต่ว่าเราจะต้องมีการศึกษาที่ดี มีการค้นคว้าที่ดี มี focus ในสิ่งที่เราคิดว่าเหมือนกับญี่ปุ่น ที่มหาวิทยาลัยโตเกียว ท่านคงทราบว่ามันหนึ่งที่เขาดังมาก เขามี Center of Excellence for Earthquake Analysis เพราะญี่ปุ่นมันสั่นทุกวัน เพราะฉะนั้นก็ต้องมีการศึกษา earthquake เพราะวันดีคืนดีก็สะเทือนมามากมาย

สุดท้ายคิดว่าเรื่องของการเรียนก็คือว่าต้องรู้จักคิดโดยอิสระ อยากรจะไปทางไหน ช่วยบอกรัฐบาลด้วย การจะเป็น medical hub ไม่ใช่รัฐบาลบอกอยู่ที่ท่าน มหาวิทยาลัยในอุดมคติของผมคือบอกรัฐบาลหน่อยสิว่า อย่าให้กระทรวงศึกษาธิการเป็นคนบอกเลย ผมเคยพูดหลายครั้งแล้ว การศึกษาเราที่ไม่ไปไหนเป็นเพราะกระทรวงศึกษาธิการเป็นเจ้าของเรื่อง การลงทุนในประเทศไทยมันจะขยายตัวขึ้นอีกมาก ถ้าให้ BOI เป็นเจ้าของเรื่องเกี่ยวกับ

การค้าการลงทุนระหว่างประเทศ การลงทุนที่จะเปลี่ยนจากการลงทุน โดยเฉพาะในเรื่องของคอมพิวเตอร์ที่เป็น PC มาเป็น smart phone ถ้าเมื่อปล่อย กระทั่งวงศักรศึกษาธิการไปเราก็จะเป็นแบบนี้ นี่คือประสบการณ์ 30-50 ปีที่ผ่านมา ในการที่เราลงทุนมากมาย ผลิตรูมมากมาย แล้วเราก็มีระบบและการประเมิน ผลที่ต่ำอย่างคาดไม่ถึง อย่างเช่นที่เป็นข้อสังเกตของ TDRI โดยที่ไม่ได้เคยมา ทารือกับผม ผมก็ไม่ได้ทารือกับเขาสรุปเหมือนกัน คือการบริหารใช้ไม่ได้ จบตรงนั้นใช้ไม่ได้ มันต้องมาอยู่ในที่ต่างๆ มันต้องเป็น ownership ของท่าน ทั้งหลายด้วยกัน ท่านได้ห้ามมหาวิทยาลัยในอุดมคติได้ ท่านจะต้องช่วยบอก ประเทศได้บ้างว่าขณะนี้เราจะเป็น medical hub อยู่ในมือของท่าน เวลานี้ ใน AEC อันหนึ่งที่สำคัญต่อมหาวิทยาลัยมหิดลมากที่สุดก็คือการเปิดเสรีทาง ด้านการแพทย์บริการ ภาคบริการที่มีการเปิดเสรีที่มีผลกระทบต่อเรามาก ก็คือการเปิดบริการทางด้านเคลื่อนย้ายของคน คนที่เป็นมืออาชีพทั้งหลาย จะเดินทางไปทำงานที่โน่นที่นี้ใน 10 ประเทศโดยเสรีได้ใน AEC เขาเอาอาชีพ มา 8 อาชีพ 3 อาชีพหลักอยู่ในมือท่านคือ แพทย์ พยาบาล ทันตแพทย์ 3 อาชีพนี้ขณะนี้อยู่ใน 8 อาชีพหลักที่เขาจะเปิดเสรี หมายความว่า ให้มี mutual recognition standard คือหมายความว่าเมื่อเขาจบที่โรงเรียนที่ มาเลเซียเขาต้องมาทำงานที่ประเทศไทยได้ ประเทศไทยขณะนี้ตั้งป้อม เหมือน กับที่มาเลเซียตั้งป้อม คุณมาสอบผ่านภาษาไทยเสียก่อน เวลานี้ก็เลยจบกัน ตรงนั้นทุกคนก็ไปเรียนภาษาอินโดนีเซีย ภาษามาเลเซีย ภาษาไทย ผมกำลัง พยายามบอกว่าไทยไม่ควร ต้องไม่ห่วง เพราะเวลานี้เรากำลังมีการเป็น hub ด้านการแพทย์แน่นอนอยู่แล้ว แต่เราขาดทรัพยากรมนุษย์ เราขาดแพทย์ เราขาดพยาบาล เราขาดนักวิจัยทางด้านทางการแพทย์ทั้งหลาย เราควรจะใช้

โอกาสวันนี้ แล้วคนที่ม้งานทำไม่ต้องห่วงเลย ยังมีคนอื่นมาช่วยเราจากประเทศเพื่อนบ้าน มีแพทย์เก่งๆ ในพม่าหลายท่าน ในอินโดนีเซียหลายท่าน ถ้ามาช่วยกันแล้วมาทำ research เอาคนเก่งๆที่สุดมาทำมาช่วยใช้ประโยชน์จากการที่มีการทำเคลื่อนไหวกันในอาเซียนได้ ตัวนี้จะเป็นตัวที่เป็นประโยชน์มาก ทำนองเดียวกันกับเป็นของเรา เราก็มียคนที่ฝ่ายบริหารการแพทย์โดยเฉพาะเก่งมาก บริหารโรงพยาบาลเก่งมาก คนอื่นทำไม่เป็น เวลานี้อีกหน่วยโรงพยาบาลไทยก็เต็มอาเซียน เพราะคนอื่นเขาบริหารไม่เก่งเท่าเรา แต่เราขาดคน เพราะฉะนั้นเราก็เอาคนของเขามาใช้รวมกัน มันก็จะเป็นอะไรที่สร้างสิ่งที่เป็นประชาคมที่เป็นประโยชน์ได้โดยการที่มีอุดมศึกษาซึ่งเปิดกว้าง global reach ทำ research อย่างเต็มที่มี focus และมีการเชื่อมโยงกับภาวะความต้องการทางการพัฒนาของประเทศ ขอขอบคุณครับ

ภาคผนวก

ความเป็นมาในการจัดแสดงปาฐกถาเกียรติยศ
เนื่องในวันพระราชทานนามมหาวิทยาลัยมหิดล
(พ.ศ. 2542 - 2559)

ประวัติศาสตร์จารย์ นายแพทย์ชัชวาล โอสถานนท์
อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหิดล

ความเป็นมาในการจัดแสดง

ปาฐกถาเกียรติยศฯ เนื่องในวันพระราชทานนาม “มหาวิทยาลัยมหิดล”

“มหิดล” เป็นพระนามของสมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก ทรงมีพระมหากรุณาธิคุณต่อประเทศชาติอย่างใหญ่หลวง โดยเฉพาะการแพทย์และการสาธารณสุข ทรงได้รับการยกย่องว่าเป็น พระบิดาแห่งการแพทย์แผนปัจจุบันของไทยและพระบิดาแห่งการสาธารณสุขไทย พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมพระราชทานนาม “มหิดล” ให้เป็นนามของมหาวิทยาลัย ที่ได้ตราพระราชบัญญัติมีผลใช้อย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 2 มีนาคม 2512 ซึ่งนับว่าเป็นวันเริ่มต้นของการใช้ชื่อ มหาวิทยาลัยมหิดล นับจากวาระนั้น จนถึงวันที่ 2 มีนาคม 2555 ซึ่งเวียนมาบรรจบครบ 43 ปี ที่ได้รับพระราชทาน นามให้เป็น “มหาวิทยาลัยมหิดล” การได้รับพระราชทานพระมหากรุณาธิคุณ ครั้งนี้ ยิ่งความปิติยินดีเป็นอย่างยิ่งให้แก่บรรดาอาจารย์ นักศึกษา และ เจ้าหน้าที่ทุกระดับ ตลอดจนศิษย์เก่าและนักศึกษาปัจจุบันของมหาวิทยาลัย มหิดล

นับตั้งแต่ พ.ศ. 2542 จนถึงปี พ.ศ. 2555 อธิการบดีมหาวิทยาลัย มหิดล ได้มีดำริให้มีการจัดปาฐกถาเกียรติยศฯ เนื่องในวันพระราชทานนาม “มหาวิทยาลัยมหิดล” ติดต่อกันมาทุกปี โดยได้เชิญผู้ทรงคุณวุฒิจากสาขา ต่าง ๆ มาแสดงปาฐกถาในหัวข้อต่อไปนี้

- พ.ศ. 2542 ปาฐกถาเกียรติยศเนื่องในงานคล้ายวันพระราชทานนามมหาวิทยาลัยมหิดล
โดย สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์
- พ.ศ. 2543 ปาฐกถาเกียรติยศศาสตราจารย์ นายแพทย์ชัชวาล โอสถานนท์ ครั้งที่ 1
โดย ศาสตราจารย์คลินิกเกียรติคุณประดิษฐ์ เจริญไทยทวี
- พ.ศ. 2544 ปาฐกถาเกียรติยศศาสตราจารย์ นายแพทย์เกษน จาติกวนิช ครั้งที่ 1
โดย ศาสตราจารย์เกียรติคุณประเวศ วะสี
- พ.ศ. 2545 ปาฐกถาเกียรติยศศาสตราจารย์ นายแพทย์ชัชวาล โอสถานนท์ ครั้งที่ 2
เรื่อง “สุขภาพสังคม”
โดย ศาสตราจารย์เกียรติคุณประเวศ วะสี
แนวทางการบริหารจัดการองค์กรสู่ความยั่งยืน
- พ.ศ. 2546 ปาฐกถาเกียรติยศศาสตราจารย์ นายแพทย์เกษน จาติกวนิช ครั้งที่ 2
เรื่อง “พระพุทธศาสนากับการเติมปัญญาให้สังคม”
โดย พระเทพโสภณ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต ป.ธ. 9)
อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

- พ.ศ. 2547 ปาฐกถาเกียรติยศศาสตราจารย์ นายแพทย์ชัชวาล โอสถานนท์ ครั้งที่ 3
เรื่อง “เศรษฐกิจการเงินโลกกับการปรับตัวของอุดมศึกษาไทย”
โดย ดร.โอฬาร ไชยประวัติ
ที่ปรึกษาองนายกรัฐมนตรีและที่ปรึกษากิตติมศักดิ์
มูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง
- พ.ศ. 2548 ปาฐกถาเกียรติยศศาสตราจารย์ นายแพทย์เกษน จาติกวนิช ครั้งที่ 3
เรื่อง “โครงการพัฒนาตอยตุ่ง”
โดย ม.ร.ว.ดิศนัดดา ดิศกุล
เลขาธิการมูลนิธิแม่ฟ้าหลวง ในพระบรมราชูปถัมภ์
- พ.ศ. 2549 ปาฐกถาเกียรติยศศาสตราจารย์ นายแพทย์ชัชวาล โอสถานนท์ ครั้งที่ 4
เรื่อง “การปฏิรูปการเมืองกับสภาพสังคมไทย”
โดย ศาสตราจารย์ ดร.อมร จันทรสุมบูรณ์
ประธานคณะกรรมการพัฒนากฎหมาย
สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
- พ.ศ. 2550 ปาฐกถาเกียรติยศศาสตราจารย์ นายแพทย์เกษน จาติกวนิช ครั้งที่ 4
เรื่อง “สหกิจศึกษากับการพัฒนาคุณภาพบัณฑิต”
โดย ศาสตราจารย์ ดร.วิจิตร ศรีสอ้าน
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

- พ.ศ. 2551 ปาฐกถาเกียรติยศศาสตราจารย์ นายแพทย์ชัชวาล โอสถานนท์
ครั้งที่ 5
เรื่อง “ประสบการณ์การบริหารมหาวิทยาลัยออกนอกระบบ
เป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ”
โดย ดร.กฤษณพงศ์ กีรติกร
ที่ปรึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี
- พ.ศ. 2552 ปาฐกถาเกียรติยศศาสตราจารย์ นายแพทย์เกษน จาติกวนิช
ครั้งที่ 5
เรื่อง ความอยู่รอดของมนุษยศาสตร์ไทย
โดย ศาสตราจารย์เกียรติคุณเจตนา นาควัชระ
กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ สภามหาวิทยาลัยมหิดล
- พ.ศ. 2553 ปาฐกถาเกียรติยศศาสตราจารย์ นายแพทย์ชัชวาล โอสถานนท์
ครั้งที่ 6
เรื่อง “Current Global Health Issues”
โดย ศาสตราจารย์เกียรติคุณ นายแพทย์ ดร.ไกรสิทธิ์ ตันติศิรินทร์
ประธานกรรมการนโยบายกองทุนสนับสนุนการวิจัย
- พ.ศ. 2554 ปาฐกถาเกียรติยศศาสตราจารย์ นายแพทย์เกษน จาติกวนิช
ครั้งที่ 6
เรื่อง “การสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชนโดยการปฏิวัติ
การศึกษาและพัฒนาชนบท”
โดย คุณมิชัย วีระไวทยะ
นายกสมาคมพัฒนาประชากรและชุมชน

- พ.ศ. 2555 ปาฐกถาเกียรติยศศาสตราจารย์ นายแพทย์ชัชวาล โอสถานนท์ ครั้งที่ 7
เรื่อง “แนวทางการบริหารจัดการองค์กรสู่ความยั่งยืน”
โดย ดร.ไพรินทร์ ชูโชติถาวร
ประธานเจ้าหน้าที่บริหารและกรรมการผู้จัดการใหญ่
บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน)
- พ.ศ. 2556 ปาฐกถาเกียรติยศ ศาสตราจารย์ นายแพทย์กษาน จาติกวณิช ครั้งที่ 7
เรื่อง การพัฒนาประเทศไทยเพื่อรองรับการก้าวสู่ประชาคม
อาเซียน (AEC)
โดย คุณกานต์ ตระกูลฮุน
กรรมการผู้จัดการใหญ่ บริษัท ปูนซิเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน)
- พ.ศ. 2557 ปาฐกถาเกียรติยศ ศาสตราจารย์ นายแพทย์ชัชวาล โอสถานนท์ ครั้งที่ 8
เรื่อง ประเทศไทยบนเส้นทางเปลี่ยนผ่าน
โดย ดร.สมคิด จาตุศรีพิทักษ์
- พ.ศ. 2558 ปาฐกถาเกียรติยศ ศาสตราจารย์ นายแพทย์กษาน จาติกวณิช ครั้งที่ 8
เรื่อง มหาวิทยาลัยมหิดลกับความท้าทายในอนาคต
โดย ดร.จิรายุ อิศรางกูร ณ อยุธยา
อดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม
และรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี

ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์

และรองเลขาธิการสำนักพระราชวัง

รองประธานมูลนิธิมันพัฒนา และประธานคณะอนุกรรมการ
ขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

พ.ศ. 2559 ปาฐกถาเกียรติยศ ศาสตราจารย์ นายแพทย์ชัชวาล โอสถานนท์
ครั้งที่ 9

เรื่อง มหาวิทยาลัยอุดมคติในศตวรรษที่ 21

โดย ดร.ศุภชัย พานิชภักดิ์

กรรมการบริหารการทูตวัฒนธรรม กรุงเบอร์ลิน และ

ผู้เชี่ยวชาญระดับสูง สำนักเลขาธิการใหญ่องค์การสหประชาชาติ

อดีตรองนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์

ประวัติ

ศาสตราจารย์ นายแพทย์ชัชวาล โอสถานนท์

ศาสตราจารย์ นายแพทย์ชัชวาล โอสถานนท์ เป็นบุตรคนที่ 4 ของ
พระยาประชาภิจักรจักร (ชูป โอสถานนท์) และคุณหญิงนิล ประชาภิจักรจักร
เกิดเมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2451 ณ บ้านถนนบำรุงเมือง ริมคลอง
ผดุงกรุงเกษม มีพี่น้องร่วมบิดามารดา ซึ่งปัจจุบันถึงแก่กรรมแล้ว ดังนี้

1. พ.ต.วิลาส โอสถานนท์	6. นายทวิลาภ โอสถานนท์
2. นางระยับ สุพล	7. นางชำนาญ สุขุม
3. ด.ช.ศิริ โอสถานนท์	8. นายชาติ โอสถานนท์
4. ศ.นพ.ชัชวาล โอสถานนท์	9. นางอินทิรา นาคะเสถียร
5. นายปชา โอสถานนท์	

สมรสกับนางสาวคุษฎี ปันยารชุน ธิดาพระยาปรีชานุสาสน์ (เสรี
ปันยารชุน) และคุณหญิงปฤกษ์ ปรีชานุสาสน์ เมื่อวันที่ 29 ธันวาคม 2484
มีบุตรธิดา 2 คน ได้แก่

1. รองศาสตราจารย์ นายแพทย์รพีพันธ์ โอสถานนท์
2. นางทิพสุตา สุวรรณรักษ์ สมรสกับ รศ.นพ.รินดา สุวรรณรักษ์
มีธิดา 1 คนคือ นางสาวไรรัตน์ สุวรรณรักษ์

ผู้ที่ได้รู้จักกับศาสตราจารย์ นายแพทย์ชัชวาล โอสถานนท์ เรียกท่าน
สั้น ๆ ว่า “คุณหมอชัช”

ปี พ.ศ. 2474

สำเร็จปริญญาแพทยศาสตรบัณฑิต จากมหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์

ปี พ.ศ. 2476

บรรจุเป็นอาจารย์ในแผนกสูติ - นรีเวชวิทยา โรงพยาบาลศิริราช

ปี พ.ศ. 2478

ได้ทุนอเล็กซานเดอร์ ฟอน ฮุมโบลด์ ไปศึกษาเพื่อทำปริญญาเอก (Dr. Med) ณ ประเทศเยอรมัน พร้อมกับได้รับทุน “สมเด็จพระราชบิดา” ศึกษา ค้นคว้า วิจัย ภาคใต้ Prof. Schoeder และ Prof. Robert Kessler และทำวิทยานิพนธ์เรื่อง Cystic Glandula Hyperplasia of Endometium หลังจากสำเร็จปริญญาเอกแล้ว ยังได้ไปศึกษาวิชาโรคเมื่องร้อนเพิ่มเติม ที่มหาวิทยาลัย Hamburg และได้ประกาศนียบัตรวิชาโรคเมื่องร้อน (DTM)

ปี พ.ศ. 2481

เดินทางกลับประเทศไทยและทำงานที่โรงพยาบาลศิริราชเช่นเดิม เมื่อกลับมาทำงานที่แผนกสูติ - นรีวิทยาที่ศิริราช ศาสตราจารย์ นายแพทย์ ประจักษ์ ทองประเสริฐ ผู้อำนวยการโรงพยาบาลศิริราชขณะนั้น ได้ขอให้ คุณหมอซัชรับตำแหน่งผู้ช่วยผู้อำนวยการ เมื่อคุณหมอประจักษ์ลาออกในปี 2491 คุณหมอซัชได้รับเลือกเอกฉันทให้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการโรงพยาบาลศิริราชตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมา คุณหมอซัชจึงเป็นคลินิกเขียน อาจารย์และนักบริหารพร้อมกันไป ท่านดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการศิริราชจนถึงปี

พ.ศ. 2501 เป็นคณบดีคณะแพทยศาสตร์และศิริราชพยาบาลระหว่างปี พ.ศ. 2501 - 2506 ดำรงตำแหน่งอธิการบดีมหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ ระหว่างปี พ.ศ.2507-2512 ดำรงตำแหน่งอธิการบดีคนแรกของมหาวิทยาลัยมหิดล ระหว่างปี พ.ศ.2512-2514 เป็นผู้เดียวที่เป็นทั้งอธิการบดีมหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์และมหาวิทยาลัยมหิดล และยังรับตำแหน่งรักษาการคณบดีคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ระหว่างปี พ.ศ. 2514 - 2522

ปี พ.ศ. 2593

เมื่อศิริราชก่อตั้งมาครบ 60 ปี ในฐานะเป็นผู้อำนวยการได้จัดงานใหญ่ ได้กราบบังคมทูลเชิญพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเป็นประธานในพิธีเปิดพระบรมราชานุสาวรีย์ของสมเด็จพระมหิตลาธิเบศรอดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก หรือที่วงการแพทย์เรียกว่าสมเด็จพระราชบิดา “องค์พระบิดาแห่งการแพทย์ไทย” ณ ศูนย์กลาง คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล จากผลการจัดงานในครั้งนั้น ศาสตราจารย์ นายแพทย์เกษณ จาติกวนิช ได้เขียนไว้ในหนังสือ เจ็ดรอบนักษัตริ์ ชัชวาล โอสถานนท์ ว่าก่อให้เกิดผลสำเร็จตามมาอีก 2 ประการคือ

1. สร้างหอประชุมราชแพทยาลัย
2. สร้างเขื่อนคอนกรีตริมแม่น้ำเจ้าพระยา

ปี พ.ศ. 2505

เมื่อศิริราชก่อตั้งมาครบ 72 ปี คุณหมอซัชเป็นแม่งานใหญ่อีกครั้งหนึ่ง การจัดงานครั้งนี้ก่อให้เกิดตึก 72 ปีศิริราช ซึ่งเป็นอาคาร 12 ชั้น ตั้งอยู่ใจกลางโรงพยาบาลศิริราช เบื้องหลังพระบรมราชานุสาวรีย์สมเด็จพระบรมราชชนก

ปี พ.ศ. 2512

ได้กราบบังคมทูลขอพระราชทานนามใหม่ให้แก่มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานนามว่า “มหาวิทยาลัยมหิดล” ยังความภาคภูมิใจและความซาบซึ้งในพระมหากรุณาธิคุณต่อคุณหมอซัชมีรู้คล้าย

นอกจากนั้นได้ร่วมกราบบังคมทูลขอพระกรุณาจากสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ทรงช่วยเจรจาซื้อที่ดิน 1,200 ไร่ ซึ่งเป็นที่ดินของสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ ในราคาที่ถูกมาก ใช้เป็นที่ตั้งของมหาวิทยาลัยมหิดล วิทยาเขตศาลายาในปัจจุบัน

ในขั้นแรกที่พระราชทานนามมหาวิทยาลัยมหิดลนั้น คุณหมอซัชเล่าว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงติงมาว่ามหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ยังไม่ใช่มหาวิทยาลัยที่สมบูรณ์พร้อมสาขาวิชา ดังนั้นในสมัยที่คุณหมอซัชเป็นอธิการบดี จึงได้มีการจัดตั้งคณะสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และศึกษาศาสตร์ขึ้น และเมื่อได้ก่อตั้งแล้วคุณหมอซัชก็ยังสามารถดำรงตำแหน่งรักษาการคณบดีของคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล อีกเกือบ 10 ปี จนกว่าจะได้เลือกคณบดีคนใหม่ขึ้นมาแทน

หลังจากได้พระราชทานนามมหาวิทยาลัยมหิดลแล้ว พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้เสด็จฯ มาทรงดนตรีที่หอประชุมราชแพทยวิทยาลัยศิริราช และรับสั่งตอนหนึ่งกับนักศึกษามหาวิทยาลัยมหิดลว่า “เราเป็นลูกพ่อเดียวกันแล้วนะ” ยังความปลาบปลื้มและซาบซึ้งในพระมหากรุณาธิคุณเป็นล้นพ้นแก่คุณหมอซซ์และผู้เข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาทโดยทั่วหน้ากัน

งานอื่นๆ นอกมหาวิทยาลัยยังมีอีกหลายอย่าง เช่น เป็นกรรมการสภาพนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เป็นกรรมการฝ่ายการแพทย์ของมูลนิธิอานันทมหิดล กรรมการสภาวิจัยแห่งชาติ กรรมการพลังงานปรมาณูเพื่อสันติ เป็นต้น

คุณหมอซซ์มีความจงรักภักดีในสมเด็จพระราชบิดาอย่างลึกซึ้ง เคยเล่าให้ลูกหลานฟังว่า เมื่อเรียนแพทย์ปีที่ 1 ที่ศิริราช เรียนหนังสือดีได้ขอเข้าเฝ้าฯ สมเด็จพระราชบิดา กราบบังคมทูลเพื่อขอทุนศึกษาแพทย์ต่างประเทศ สมเด็จพระบิดาโปรดฯ ให้มหาดเล็กนำกระดาษดินสอมาทรงคิดเลขค่าใช้จ่ายในการเรียนให้ดู และทรงแสดงให้เห็นว่าการจะไปเรียนต่างประเทศนั้นต้องใช้เวลามาก 8 ปี ค่าใช้จ่ายสิ้นเปลืองมาก ขณะนี้เรียนที่ศิริราชก็ดีแล้ว อีก 3 ปีก็จะเรียนจบ จึงขอให้เรียนต่อไป เมื่อเรียนจบแล้วจะไปเรียนที่ไหนจะให้การสนับสนุน แต่จะต้องกลับมาทำงานที่ศิริราช เพราะศิริราชยังต้องการคนอีกมาก แต่หลังจากนั้นไม่กี่เดือน สมเด็จพระราชบิดาก็สิ้นพระชนม์ ยังความเศร้าสลดใจแก่คุณหมอซซ์เป็นอย่างยิ่ง คุณหมอซซ์คิดว่าจะสนองพระเดชพระคุณครั้งสุดท้ายได้อย่างไร ขณะนั้นผู้ที่มีโอกาสเข้าร่วมในขบวนการอัญเชิญพระศพของราช

อิสริยยศของสมเด็จพระราชบิดาจากพระบรมมหาราชวังไปยังพระเมรุ
ต้องเป็นนักศึกษาแพทย์ปีที่ 4 แต่คุณหมอซัชก็ได้ขอร้องกับอาจารย์และได้เข้าร่วม
ในขบวนในที่สุด คุณหมอซัชได้ของที่ระลึกพระราชทานคือดินสอแหวน
กระเป๋ายี่ห้อ Parker ลงยาส่วนบน ส่วนล่างเป็นทอง ตอนบนโดยรอบจารึก
ว่า พ.ศ. 2472 ซึ่งคุณหมอซัชได้เก็บสมบัติชิ้นนี้ไว้ตราบเท่าชีวิตหาไม่ คุณหมอ
ซัชเคยกล่าวหลายครั้งในหลายวาระว่า การที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานนามมหาวิทยาลัยมหิดล ในสมัยที่
ท่านเป็นอธิการบดีมหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ และการที่ท่านได้เป็นอธิการบดี
มหาวิทยาลัยมหิดล เป็นสิ่งที่ท่านภาคภูมิใจมาก และเป็นเกียรติที่จะต้อง
เทิดทูนพระนามมหิดลอย่างเต็มสติกำลัง ในชีวิตการเป็นแพทย์และการกระทำ
ใดๆ ก็ดี คุณหมอซัชจะเทิดทูนยึดถือสมเด็จพระราชบิดาเป็นแบบอย่างมั่นคง
เสมอมา

คุณหมอซัชมีสุขภาพดีพอสมควรมาโดยตลอด ไม่มีอาการหลงและมี
ความห่วงใยคนรอบข้างเสมอจนบั้นปลายของชีวิต คุณหมอซัชเริ่มป่วยเป็น
โรคมะเร็งที่ปอดเมื่อประมาณ 3 ปีที่ผ่านมา แต่ก็ยังมีสุขภาพที่แข็งแรง ไม่มี
อาการของมะเร็ง ในช่วง 3 เดือนสุดท้ายเริ่มมีอาการไอและอ่อนเพลีย
ในวันพุธที่ 24 พฤศจิกายน พ.ศ. 2542 เข้ารักษาตัว ณ ศูนย์การแพทย์ศิริกิติ
โรงพยาบาลรามาธิบดี และถึงแก่กรรมอย่างสงบในวันศุกร์ที่ 3 ธันวาคม
พ.ศ. 2542 เวลา 7 นาฬิกา 52 นาที สิริอายุได้ 91 ปี 8 เดือน 27 วัน